

SVENSKA KÖREN PRESENTERAR

Julkonsert

Den 10 december

BJUDER SVENSKA KÖREN IN TILL EN

Stämningsfull
JULKONSERT

Protestantse kerk, Nieuwe graanmarkt 8

16.00 Julkonsert med luciatåg av barnkören – 10 euro

19.00 julkonsert med luciatåg av Luciakören – 15 euro

Köp din biljett i svenska kyrkan eller genom en körmedlem

Svenska kören
Svenska kyrkan Bryssel

Svenska kyrkan
BRYSSEL

Bladet

Christo and Jeanne-Claude:
Urban Projects

*Svensk midsommar
i Mechelen - i oktober*

Koltrastar

Bruegelfontänerna

**Svåra ord i
Sverige och Belgien**

Medlemstidning för Svenska Klubben • December 2017

P912137 - Périodicité trimestrielle. Bureau Postal de dépôt 1020 Laeken De Wand

Ed. resp.: Hannalena Ivarsson, c/o Margaretha Hagberg, J. Van Elewijckstraat 113/6, 1853 Strombeek-Bever

Börja Julfirandet hos oss!

Vi har nu dukat upp våra butiker med julpynt, adventljusstakar, glögg och pepparkakor. Vi har även lussebullar, julskinka, sill och lax tillsammans med allt annat som förgyller julen. Beställningar av hela laxsidor tar vi emot fram till den 3:e december. Välkommen att besöka oss i våra butiker.

Lars och Marie med personal

Gourmet Schuman

Rue Archimède 59, 1000 Bruxelles

Tel: 02-735 11 38

Mån 12.00 – 18.30

Tis-Fre 10.00 – 18.30

Lör 10.00 – 18.00

Sön 10.00 – 14.00

Gourmet Waterloo

Allée du Petit Paris 5, 1410 Waterloo

Tel: 02-353 04 30

Mån 12.00 – 18.00

Tis-Fre 10.00 – 18.00

Lör 10.00 – 18.00

Sön Stängt

INNEHÅLL

- 3 Kommande aktiviteter
- 4 Ordföranden för pennan
- 6 Svåra ord i Sverige och Belgien
- 8 Berlaymont – Europeiska kommissionens flaggskepp
- 10 Svensk midsommarfest – i oktober
- 12 Institut royal des Sciences naturelles de Belgique
- 14 Lars Tisells boktips
- 16 Capermans boktips
- 17 Vinhörman
- 18 Christo and Jeanne-Claude: Urban Projects
- 20 Bedömning och analys
- 22 Lucia
- 23 Kitsch- och kuriosa i hjärtat av Bryssel
- 24 Bruegelfontänerna
- 27 Leva i Belgien/Del II
- 28 Froissart
- 32 Advokatfirman Vinge
- 34 Lunch och föreläsning på Fulltofta Slott
- 36 Svensk hjälte i Moskva
- 39 Största Street Art- projektet
- 40 Koltrastar
- 42 KulturNytt

Omslagsbild

Höstbild från min hemö Aspö i Karlskrona skärgård.

Foto: Fadrian Wallenmark

Layout och produktion

Fadrian Wallenmark,
AD Builder, 37022 Drottningstjärn
Telefon +46 739 343448

Tryck

Plan 2000

Svenska Klubben asbl

Säte: Château d'Argenteuil,
Square d'Argenteuil 5
B-1410 Waterloo
Postadress: Avenue des Gaulois 35,
B-1040 Bruxelles
svenskaklubbenbelgien@gmail.com
IBAN: BE53 9530 2419 0553
BIC: CTBK BEBX

Kommande aktiviteter

2017

■ 21 november

Svenska tekniska attachén Agneta Gustafsson bjuder Klubben till ett besök på Världstullorganisationens huvudkontor här i Bryssel. Inbjudan skickas ut per mail.

■ 28 november

”Leva i Belgien III”. Här träffas medlemmarna för att diskutera, utbyta erfarenheter och tipsa varandra om lösningar på problem som vi svenskar måste tackla i det dagliga livet här i Belgien. Denna gång guidas vi i ämnet ”Boende” (köpa eller hyra, trenden, bästa köpområdena, hur stödjer myndigheterna ditt boendeprojekt, försäkringar). Kvällens gästguide: Christel Van Nimmen, KBC. Inbjudan skickas ut per mail.

2018

■ 14 januari

Julgransplundring på och i samorganisation med Svenska kyrkan. Se inbjudan sid. 47.

Redaktionen tackar...

... alla bidragsgivare och korrekturläsare.
Utan er hade det inte blivit någon tidning!

Deadline för nästa nummer: 15 januari 2018.

Material skickas till:
svenskaklubbenbelgien@gmail.com
Skriv 'Bidrag till Bladet' i ämnesrutan.

Facebook:
sv-se.facebook.com/svenskaklubbenbelgien

Kvinnan som objekt

Hon var inte kvinnan som fascinerade mig, inte kvinnan som jag sökte som referens för mitt eget kvinnliga jag. Marilyn Monroe fanns inte i mitt liv som ung. Hon var en manlig ikon som jag inte kunna finna något av mig själv i. Ända tills den dag då jag såg henne i det svartvita korta klippet från presidenten John F Kennedys födelsedag, Det vällagda håret, den sjöjungfruliknande klänningen som inte lämnade något åt fantasin. En vacker kvinna framför den amerikanska eliten. Hennes blick svajar, rösten är svag och darrig. Hon är någon annanstans. Hur många tabletter har hon tagit? Hur stora mängder droger finns i den tunna kvinnokroppen? Så ekar rösten ut. Hon sjunger, drogad och naken inför den amerikanska presidenten. "Happy birthday Mr President"!

Det var då jag fick en känsla för Marilyn Monroe, för hennes svaghet, för hennes exploatering. Hon var i det ögonblicket en bild av kvinnoförnedringen. En applåderad kvinnoförnedring av en politisk och samhällselit. Den filmsekvensen blev för mig bilden av Marilyn Monroe, bilden av den utnyttjade kvinnan.

Jag sitter på tunnelbanan i Stockholm. Framför mig sitter en flicka i högstadieåldern. Hennes pose är perfekt. Håret ligger som bearbetat i timmar utom en liten hårlock som ständigt faller ner över pannan. Hon är vacker, så vacker som bara en ung kvinna kan vara. Framför sitt ansikte har hon en i-phone, blicken är fixerad på skärmen. Hennes hand går ständigt till hårlocken som inte vill falla på plats. Det är morgon, hon måste vara

på väg till skolan. Jag vill tala med henne, säga att hårlocken är vacker, omedgörlig som en fri gest som ingen kan styra. Jag vill fråga om hon har några intressen, om hon funderar på andra saker än hennes egen bild. För jag hoppas det är så, för jag vill det ska vara så. Jag vill säga att jakten efter skönheten är omöjlig, att strävandet är motstridigt mot målet. Att strävandet mot det perfekta tar bort det vackra och bara leder till självbeundran.

Tankarna förblir tankar, den unga flickan reser sig och går av. Jag blir kvar med min i-phone i handen. För fingrarna till BBCs webbsida och blicken faller på en text om tidningen Playboys perverse grundare Hugh Hefner som har dött och har fått sin sista önskan uppfylld. Att få vila bredvid Marilyn Monroe. Mannen som kommersialiserade kvinnan som objekt tar sitt sista steg och avslutar med en

förnedring mot henne som var för mig bilden av den utnyttjade kvinnan. Stackars Marilyn, stackars Norma, inte ens i döden kunde du få respekt, inte ens i döden lät de dig vara.

Dessa rader skrivs i slutet av oktober men när ni läser detta så kommer vi att befinna oss i den vackra adventstiden. Styrelsen vill därmed önska er en fridfull jul och ett riktigt gott nytt år.

Hannalena Ivarsson

Svåra ord i Sverige och Belgien

Text: Johan Brandtler, Gents universitet

En ny forskningsstudie

visar att ordförståelsen bland unga svenskar har försämrats under de senaste åren. Två kollegor till mig, David Håkansson (Uppsala Universitet) och Anna Gustafsson (Lunds universitet), har jämfört 900 000 resultat på högskoleprovets ordförståelsedel under åren 2000–2011. Deras slutsats är entydig: klyftan mellan yngre och äldres ordförståelse har ökat markant under den undersökta tiden. Eftersom högskoleprovet utformas för att ha samma svårighetsgrad från år till år kan resultatet ses som tillförlitligt: de försämrade resultaten på ordförståelsedelen bör inte vara en konsekvens av att provet innehåller allt svårare ord.

Däremot ska resultatet inte tolkas så att yngre idag har ett mindre ordförråd än tidigare generationer. Snarare har de ett delvis annat ordförråd. Språket speglar nämligen sin samtid: ord som patriarkat, entreprenör och progressiv är mer förstådda idag än tidigare, medan ord som kulvert, tjänlig och pådrag är mindre förstådda. Forskarna kan också konstatera en skillnad beträffande ordens ursprung: engelskans inflytande gör att yngre idag i högre utsträckning förstår ord som lånats in eller används i

Nä nu pallar jag inte längre – nu drar vi!

engelskan, medan de har svårare för ord med exempelvis tyskt eller nordiskt ursprung.

David Håkansson menar att den minskande ordförståelsen

kan få allvarliga konsekvenser, eftersom orden som testas i hög utsträckning används i det offentliga samtalet och i universitets läroböcker. Steget till högre utbildning blir alltså större och vägen in i det offentliga samtalet minskas om man inte förstår dessa ord, vilket på sikt kan leda till ett demokratiproblem.

Dessvärre känner jag inte till någon motsvarande studie av belgiska ungdomars ordförståelse. Men mitt personliga intryck efter några år vid Gents universitet är att studenterna har en förhållandevis god behärskning av traditionellt ”svåra” ord. Med tanke på att de flesta är trespråkiga (flamländska, franska och engelska) och vissa även har tyska och/eller något annat stort europeiskt språk är kanske detta inte så konstigt. Däremot har de mycket dålig förståelse av vardagliga ord och uttryck. De flesta belgiska studenter förstår ett föråldrat svenskt ord som dinera, men ingen förstår kaka. På samma sätt förstår troligen de flesta gendarm men inte snut, och orera men inte snacka. Jäm-

fört med mina svenska kollegor har man alltså som svensklärare i Belgien närmast motsatt problem: man måste snarare fokusera på vardagliga och informella ord och uttryck.

Med tanke på att de flesta belgiska studenter är unga är det faktiskt viktigare än man först kan tro att lära sig att behärska mer informella ord och uttryck. En fråga som Vill du hänga med ner på stan? är i många sammanhang vanligare och mer naturlig än Vill du följa med ner till stan? Man kan också nämna palla (som synonym för orka, inte för att ta äpplen), och dra i betydelsen gå/åka. De flesta unga svenskar drar faktiskt hit och dit, snarare än något annat rörelseverb: dra till Mallis, dra på bio, dra till jobbet osv. Med tanke på att många belgiska studenter har svårt för skillnaden mellan gå och åka är tillägnet av

dra dessutom ganska praktiskt: det låter bättre (om än informellt) att säga dra till Sverige än att gå till Sverige.

Slutligen bör det understrykas att det inte bara är informella ord som är svåra för en inlärare. De ord man kan speglar i hög utsträckning de texter man kommer i kontakt med. Mina båda döttrar (4 resp. 2 år gamla) vet mycket väl betydelsen av ett ord som tagg, som ju är ganska vanligt förekommande i barnböcker, där alla möjliga varelser och växter har vassa – och ofta giftiga – taggar. Men eftersom ordet (naturligt nog) sällan används i universitetslitteratur är det få studenter som vet vad det betyder – till skillnad från sådana självklarheter som existentialism och subjektiv predikativ... – ännu en belgisk specialitet att upptäcka! ■

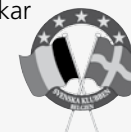
Låt ditt företag bli Sponsor-medlem i Svenska Klubben!

Vi vill erbjuda ert företag att stödja Svenska Klubben genom att bli Sponsormedlem. För endast 450 € kommer ni inte bara att ha er logotyp/varumärke på vår hemsida till slutet av 2017, utan också en annons i det tryckta Bladet samt en intervju/presentation av ert företag i lämplig utgåva av Bladet eller på sajten under en månad.

Dessutom publicerar vi er logotyp/varumärke i vår medlemsförteckning som publiceras en gång om året och används av medlemmarna som vår egen interna ”telefonkatalog”. Som medlem får ni också vår tidning Bladet som kommer ut 4 gånger/år.

På detta sätt kan ni synas i ett av få svenska medier som finns i Belgien och ni når mer än 1000 svenskar i Belgien samt syns av de svenskar som söker information om Bryssel och om Klubben på vår sajt.

Är ni intressad, skriv till: svenskaklubbenbelgien@gmail.com

BERLAYMONT

– EUROPEISKA KOMMISSIONENS FLAGGSKEPP

Text: Henric Weyde

Berlaymont-byggnaden togs i bruk 1969. Utförande: en vågad struktur upphängd i stålvajrar med svåra komplikationer under renoveringsarbetet 1995-1999.

Byggnaden och dess silhuett har blivit en symbol för Europeiska unionen i Bryssel. När Berlaymont byggdes på 1960 talet var den ursprungliga utformningen mycket djärv och innovativ. I stället för att låta byggnaden vila på en solid grund av betong byggdes en central kärna där byggnadens fyra armar var upphängda i stålvajrar. Konstruktionen kan närmast jämföras med en hängbro.

Renoveringen av Berlaymont

Av den ursprungliga byggnaden behöll man endast kärnan av stålbalkar och betong. Renoveringen var komplicerad, då isoleringen bestod av asbest och hela byggnaden var under arbetet inklädd i tjocka presenningar för att undvika spridning av asbestfiber i kvarteret. Av

nostalgiska skäl byggde man upp en identisk byggnad på den gamla kärnan.

Efter 27 års oavbrutet nyttjande utrymde kommissionen 1991 Berlaymontbyggnaden till den belgiska staten för att tillåta en välbehövlig renovering efter den långa hyrestiden. Belgiska staten bildade då ett holdingbolag som skulle ansvara för renoveringen. Det tog lång tid att få in anbud för asbestsaneringen. Den skulle ha varit slutförd 1997, men blev inte klar förrän 1999. Själva renoveringsarbetet försenades med två år. Detta ledde till finansiella svårigheter för de inblandade företagen.

Den företagsgrupp som fått ansvaret för uppvärmning, ventilering och luftkonditionering,

som måste installeras innan allt annat arbete kunde påbörjas, ledde till ytterligare förseningar. Under 2001 och 2002 uttalade två liberala parlamentsledamöter stark kritik mot projektet som fick namnet "Berlaymonstret" om stora avvikelser och misskötsel som bl.a. avsåg asbestsaneringen som tagit två gånger så lång tid och kostat fyra gånger mer än i de ursprungliga kontrakten. Däremot var asbestsaneringen av en omfattning man inte gjort tidigare och man visste inte vilken teknik som skulle användas, vilket innebar att det inte var möjligt att göra några kostnadsberäkningar.

Utformning av byggnaden efter renovering

Efter renoveringen är Berlaymont en mycket imponerande byggnad. Den nya utformningen är inte bara en modell för miljöhänsyn och miljöeffektivitet utan också en ingenjörsprestation av stora mått. Glasplattorna på fasaderna avser att eliminera påverkan av den yttre temperaturen. Arkitekterna ville ha ett effektivt system för luftkonditionering som bara behöver reglera den inre miljön.

Med hjälp av en kombinerad el- och värmeanläggning sänks energiförbrukningen med hälften och utsläpp av växthusgaser med fyra femtedelar. Fasadens gallarskärmar kommer att minska upptagning av önskad solenergi under varma dagar med 89 % samtidigt som de under de mörka månaderna kommer att öka mängden reflekterat ljus med 300 %. Ett uppsamlingsystem på taket för regnvatten kommer att leverera spolvatten till toaletterna.

Arkitekterna vann 2000 års "Passive and Low Energy Architecture Award" med byggnadens design och utformning. "När det gäller bekvämlighet är detta en av de bästa byggnaderna i Bryssel, för att inte säga Europa", säger arkitekten.

Det nya Berlaymont kommer att innehålla sofistikerad högteknologi som utgör "state-of-the-art". Kommissionens kravspecifikationer är nu uppe i en blå bok på 450 sidor och multimediabudgeten ensam uppgick till på 20 miljoner euro. Alla kablar och datorer, som kommer att styra allt från luftkonditionering till direkta videolänkar med Europaparlamentet i Strasbourg eller med kommissionens delegationer i Centralafrika, kostar inte bara pengar utan är också en enorm ingenjörsteknisk utmaning.

När Berlaymont ursprungligen byggdes fanns det inga "falsa" golv eller tak, vilket innebär att varje våning endast är något över tre meter hög. Inom detta utrymme måste man pressa in värme- och kylsystem, vattenledningar och sprinklersystem samt el- och datakablar. Samma principiella begränsningar gäller också vikten. Eftersom huvuddelen av byggnaden hänger i stålvajrar finns det en mycket klar gräns för hur mycket de kan bära. Varje kilo som läggs till på ett ställe måste tas bort någon annanstans. Under 1960 talet gjorde arkitekterna som regel inte några slutritningar. Renoveringsarkitekterna tvingades därför att arbeta med de ursprungliga strukturritningarna. Inte förrän saneringen var klar 1999 fanns det möjlighet att gå in i byggnaden. Till deras förskräckelse fann då arkitekterna att den information de haft till förfogande ofta var felaktig. Placeringen av väggar kunde avvika med upp till 20 cm. Eftersom arkitekterna arbetade med nolltolerans, var de tvungna att mäta om hela byggnaden.

Övertagande av kommissionen

År 2002 slöt kommissionen ett hyr/köp-avtal med belgiska staten om ett övertagande av Berlaymont mot en summa på 652 miljoner euro med en betalningstid på 27 år och inflyttning i byggnaden under 2004.

SVENSK MIDSOMMARFEST I OKTOBER – EN SURREALISTISK TV-INSPELNING I MECHELEN

Text: Kristina Cunningham Lodding

I slutet av september svarade jag av nyfikenhet på ett inlägg på FB-sidan Svenskar i Belgien. Ett flamländskt TV-produktionsbolag sökte ett gäng svenskar till ett matlagningsprogram. Syftet med inspelningen var att skapa en ”svensk midsommarfest” och de behövde ett gäng svenskar som skulle äta, dricka och vara glada. Tydligt uppfyllde jag de kriterier som hade definierats, för de ville gärna ha med mig runt bordet. Jag hade inga andra planer för den eftermiddagen och lovade att infinna mig i Mechelen på avtalad tid och plats, utan att ha blivit riktigt klok på vad som egentligen skulle ske!

Bolaget heter Koeken Troef och de producerar lätt underhållning för de flamländska TV-kanalerna. Matlagningsserien kommer att ha premiär på Kanaal Vier nu i november. Mediala stjärnkockar är som bekant populära jorden runt och Flandern kan presentera något så unikt som ett par talangfulla identiska tvillingar: brö-

derna Boxy. De fick sin första Michelin-stjärna 1996 och om jag förstår saken rätt var de på väg att få en till fem år senare, men bestämde sig då för att lämna restaurangbranschen och ägna sig helt åt evenemang, experiment och att laga mat på beställning. Konceptet för TV-serien är enkelt: I varje episod får bröderna Boxy ett uppdrag som går ut på att ge sig iväg till ett visst land och tillbringa några dagar där med nationella matexperter, leta reda på exotiska ingredienser och lära sig så mycket som möjligt om landets kultur och mattraditioner. I slutet av varje program bjuds ett gäng människor bosatta i Belgien men med rötter i respektive land in till ett gästbad, för att ge sitt utlåtande om kockarnas tolkning av deras nationella specialiteter.

Kockarnas vistelse i Sverige filmades i somras. De träffade bl.a. Niklas Ekstedt i Stockholm och antroposoferna i Järva. Biodynamiskt

odlade grönsaker och hållbara jordbruksprodukter är självklarheter för bröderna Boxy och genomsyrar deras filosofi. De såg och smakade sig igenom typiskt svenska rätter och gjorde sedan sin egen, mycket belgiska tolkning av en svensk meny, som vi alltså undfånades med på en restaurang i Mechelen, en varm och solig söndag i oktober.

Den svenska juryn bestod av 12 matglada personer som aldrig hade träffats tidigare men som trivdes i varandras sällskap och tyckte att det var toppen att äta en rejäl sillfrukost med röd och svart fiskrom, rökt älgkött med pepparotsmousse, ostron flamberade i akvavit och grillad hare ihop med någon slags kålsallad. Det serverades vin till sillen och tysk schnaps till huvudrätten. Inte så värst helsvenskt och midsommaraktigt med andra ord, men intressant och kreativt. Vi lät oss väl smaka, sjöng ”Helan går” och ”Små grodorna”, och berättade roliga historier på svenska, engelska och flamländska (franska var inte på menyn denna gång). Det var kul att lära känna ett gäng nya svenskar i olika åldrar och med olika bakgrund, från diverse orter runt om i Belgien, från Brügge till Liège.

Efter mat och dryck gav vi glänsande betyg till kockarna, varefter vi belönades med mer dryck på ett utomhuscafé i centrum av Mechelen. Där skulle vi säga några repliker som beskrev upp-

draget, vilket visade sig vara den svåraste delen av inspelningen – förmodligen för att vi var rätt trötta och fnissiga vid det laget. De som såg oss tillsammans skulle aldrig ha kunnat ana att vi aldrig hade träffats tidigare. Idén var att det var vårt gäng som skickade iväg bröderna Boxy till Sverige för att de skulle förbereda en fest som kunde råda bot på vår latenta hemlängtan.

Alla i filmgänget var sympatiska, tålmodiga och proffsiga. Allt som allt tog det nästan sju timmar att spela in vad som förmodligen kommer att bli nedklippat till tio minuter i det färdiga programmet. Vill ni se hur det blev? Håll koll på klubbens FB-sida och Kanaal Vier om ni har belgisk TV! Glad Midsommar!

INSTITUT ROYAL DES SCIENCES NATURELLES DE BELGIQUE

Text: Henric Weyde

Naturhistoriska museet ligger i anslutning till Léopold-parken och bakom Europaparlamentet. I museets gallerier visas bara en liten del av den totala samlingen som uppgår till 37 miljoner arter/objekt. Museet har en av de största naturhistoriska samlingarna i världen och de största i Europa. Museets särskilda skatter och unika samlingar är Bernissart Iguanodonts/dinosaurier, Neanderthalare funna i Spy, Dautzenbergska snäcksamlingen, fyra fragment av stenar från månen, thylacine (tasmansk tiger/varg), och Baron De Selys Longchamps' insektsamling. Dessa samlingar är resultatet av många års forskning och undersökningar och hjälper oss att bättre förstå livets utveckling på jorden och

biodiversiteten och finna bättre sätt att skydda vår natur. Med dagens moderna teknologi kan forskarna nu göra nya upptäckter om vårt arv från naturen. Nedan några av museets gallerier:

Dinosaurie-galleriet

Med en yta på över 3 000 m² och ett dussin dinosaurier har galleriet den största samlingen dinosaurier i Europa, hur de hittades, deras levnadssätt och den miljö de levde i. De första dinosaurierna kom fram för nästan 230 miljoner år sedan. Under Jura perioden för 200 miljoner år sedan spred de sig över samtliga kontinenter och delade sig i flera arter. De dog ut för ca 65 miljoner år sedan. I galleriet visas en impone-

rande samling olika arter i naturlig storlek och ger information om dem. I slutet av 1800-talet hittade man i en gammal kolgruva i Bernissart 332 m under marken 30 relativt kompletta (se Anders Tullbergs artikel i februari-bladet 2017). Benen befann sig i ursprunglig ställning vilket gjorde det möjligt att rekonstruera dem.

Gallery of Humankind

Den nya utställningen Gallery of Mankind visar människans utveckling från Sahelanthropus till Homo sapiens, från embryo till vuxen och utforskar människans och kroppens förändringar.

250 år av naturvetenskap

I denna sal visas de fantastiska resultat som uppnåtts av minnesvärda vetenskapliga expeditioner, unika utgrävningar, avgörande händelser och upptäckt av särskilt unika arter. Dåtids guvernör för Österrrike, Charles de Lorraine, skulle aldrig ha kunnat drömma om att hans kuriosakabinett från 1751 skulle leda till dagens museum och dess samlingar.

Monkeys/Apor

Tillfällig utställning, till 26/08/2018

Utställningen visar i detalj förhållanden i djungeln och det stora antalet arter av apor/primater som lever där. Här visas det var de lever och hur de rör sig, vad de livnär sig på och hur de kommunicerar med varandra och också de faror som de utsätts för och hur vi kan skydda dem.

Institut royal des Sciences
naturelles de Belgique
Rue Vautier 29, Bruxelles
02 627 42 11
info@sciencesnaturelles.be
www.naturalsciences.be

Lars C Tisells boktips

Vrålstark & skiträdd

Marie Göranson/
Stina Jofs
Norstedts

Hon är ett av
Sveriges största

teaternamn. Hon har jobbat med de stora och kan branschen från insidan.

Marie Göranson firar i år 50 år som Dramatenskådis och har många tv- och filmroller bakom sig. Hon borde ha mycket att berätta. Och visst har hon det, ja det är faktiskt en fröjd att läsa hennes bok och speciellt hennes möten med en viss regissör vid namn Ingmar Bergman. Det första mötet var sannerligen dråpligt då mästeregissören menade att...Nja, ska inte avslöja det. Men en klart intressant del i boken som ni ska upptäcka på egen hand vid läsningen, tycker jag.

Liksom allt annat som teater-och filmhänt Marie Göranson.

Och så har hon varit lite av portvakt åt maken och skådisen Jan Malmström och där finns det också en hel del korn av läsnjuta av. Vad sade skvallerspaltarna om deras första möte? Jo, att "...han Malmström kunde ju få vilka damer som helst och..."

Ni har en trevlig stund vid boklampan framför er!

Precious och Grace

Alexander McCall
Smith
Övers. Yvonne Hjelm
Massolit

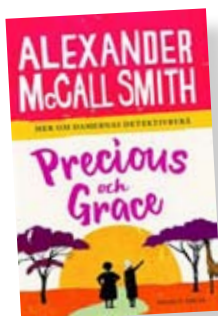
Jag är svag för de båda afrikanska damerna Mme Ramotswe och Mme Makutsi som driver Damernas Detektivbyrå i Botswana, som Alexander McCall Smith gjort världskända genom böcker och tv-serier.

Nu är det dags för 17:e myspysdeckaren som damerna kastas in i. De tvingas utföra sina uppdrag på olika håll i det vackra Botswana och vänskapen ställs på prov och frågan är om den kommer att hålla boken igenom, eller?

Det är klart intressant uppleva hur just två deckarinnor jobbar i ett afrikanskt land och mellan raderna läsa Alexander McCall Smiths små, men dock, klara ställningstaganden om hur det är att leva och bo i ett ganska välmående afrikanskt land som Botswana.

Vill man läsa allt om tesorter till sköna afrikanska kvällsittningar kring brasan ute på savannen och samtidigt få med några droppar av spänning, lust och fågning stor, ja då är dessa trevliga damer något att bekanta sig med.

Två smarta damer som kan hitta på både det ena och andra. Man trivs i deras sällskap! Och med översättaren Yvonne Hjelm's jobb.

Trump, miljarderna, medierna och makten

Karin Henriksson
Lind & Co Trump

Donald Trump är president i USA, vilket knappast undgått någon.

Nu föreligger på svenska en skildring

av Trumps minst sagt snåriga väg till Vita Huset av journalisten Karin Henriksson.

Karin Henriksson tar oss med på en intressant resa och berättar om uppväxten, skoltiden, affärsmannen, maffiakontakter, vackra damer, pengar och all den skryt som alltid funnits där hos Trump själv.

Drivkraften hos Trump har alltid varit, enligt Henriksson, att bli störst, rikast och vackrast. Och den som är omöjlig att slå.

Det här är en fungerande och bra guide till Donald Trumps väg till högsta posten i USA - lättläst och informativ.

Att vi inte kan få djupare inside om alla turer som Ryssland blandat sig i USA:s politik är förstäligt då nya uppgifter i saken droppar in nästan dagligen.

"Trump - miljarderna, medierna och makten" är en hälsosam läsning och en tankeställare!

Och något av ett måste om man är utrikespolitiskt intresserad.

Den eviga elden

Ken Follett
Övers. Jens Ahlberg/Lena Karlin
Bonniers Förlag

Det är en gåva att förflyttas bakåt i tiden och få njuta av historia som doftar, roar och oroar och som ger spänning så cognacglasat vid läsbrasan skvimpas ur.

Engelsmannen Ken Follett kan ge oss stor historia och nu när "Den eviga elden" kommit ut så är det bara att ta emot och ta sig an denna bladvändare till bok.

Det är 1500-tal och platsen är staden Kingsbridge som står av liv och misär, kärlek och mystik. En kärlekshistoria genomsyrar berättelsen men också alla spioner som smyger omkring och anger alla med fel uppfattning. Och så den intressanta kampen mellan drottning Elisabeth I och Maria Stuart.

Så ska vi inte glömma namnet Jean Langlais, som spelar en stor roll i berättelsen, men frågan är vem är han egentligen?

Många sköna spänningstrådar upplever vi genom Ken Fолlett's smidiga prosa, som vi tidigare fått ta del av genom succéromanerna "Svärdet och spiran" och "En värld utan slut" och alla thrillers som Ken Follett skrev innan han gick över till det historiska facket.

Kan man få en bättre julklapp än denna bok? Inte om man är historiskt intresserad. ■

Capermans boktips

Skånes Historia

av Gunnar Wetterberg

Gunnar Wetterberg torde inte vara okänd för Svenska Klubbens medlemmar. Gunnar är diplomaten som blev historiker.

Hans biografi över Axel Oxenstierna – ”Makten och klokskapen” beskriver Sveriges sannolikt största statsman. Ni som tittar på svensk TV har nyligen sett honom som den verkliga historikern i ”Fråga Lund”.

Nu har Gunnar Wetterberg skrivit ett standardverk i tre band över Skånes historia. På runt 2 000 sidor skriver han med kunskap, lärdom och berättarglädje över en historia som sträcker sig från 11 500 före vår tidberäkning till nutid och Zlatan Ibrahimovic med Skånes framtida potential.

Naturligtvis är Skånes historia väl sammanvävd med i huvudsak den danska historien men även naturligtvis med svensk historia. Den första delen är självfallet mer arkeologisk med tanke på sakens natur. Vi närmar oss Harald Blåtand och kristendomen. Sedan fortsätter beskrivningen med Skåneområdet, Lund och kristendomen. Det avslutas med Valdemar At-

terdag. Kanske en del kommer ihåg ”Brandskattningen av Visby” som vi hade på våra historielektioner. Själv minns jag Vordingborg som en gång var Valdemars huvudstad. Som barn kände jag historiens vingslag när jag besökte den gamla staden.

Del två (1376 – 1720) inleds med drottning Margaretha och Kalmarunionen. I tiden ligger även Hansan som man kan anse som en typ av föregångare till den handelsmässiga aspekten av ”den inre marknaden”. Under den här tiden sker den så kallade försvenskningen och grundläggandet av Lunds Universitet.

Den tredje delen som inleds 1720 letar sig mot vår nutid. Det är ett stort tidsspänn och själv kan jag bara referera tiden mellan 1954 när jag föddes och 1985 när jag lämnade Malmö. Det hände en hel del under den här korta tiden.

Att sammanfatta. Jag är imponerad av ett fantastiskt verk. Jag har läst min svenska historia och Skånes historia ger mig ett vidare perspektiv. ■

Vinhörnan

Här får du möjlighet att rekommendera dina favoritviner.

Tips: Ingemar Mikander

Likt förra året följer här en rekommendation för ett mousserande alternativ till champagne till kommande festligheter såsom jul och nyår. Och även denna gång bär det av till Spanien och en flerfaldigt prisbelönt och mycket prisvärd torr cava: Den ekologiska **Dionysus, cava brut nature bio Reserva**.

Cavan består av druvorna Macabeu (10%), Chardonnay (30%) och Xarel lo (60%). Den innehåller alltså inte Parelladruvan, som oftast finns i cava, och det faktum att den till största delen består av Xarel lo-druvan, är en av anledningarna till att cavan är mer aromatisk än många andra cavor i samma prisklass. Undertecknad kan för övrigt rekommendera att prova ett vin gjort på enbart Xarel lo ifall tillfälle ges.

Cavan har lagrats minst 20 månader och är därför klassificerad som en ”Reserva”.

Cavan har en vacker blekgul färg, med fin kolsyra och små bubblor. Doften har inslag av vita blommor och citrus. Smaken är, som nämnts tidigare, aromatisk med en blandning örter, citrus och mogna ljusa frukter som päron och gula äpplen. Den är mycket fräsch och torr i munnen med en bred början och en lång, subtil eftersmak.

Utöver att vara en god cava att dricka i sociala sammanhang, så passar den väl med fiskrätter, sallader and skaldjur.

Canals & Munné är ett litet familjeföretag som började tillverka cava och andra viner redan 1915. Det är den fjärde generationen som nu sköter företaget. De erbjuder även helgpaket för vinturister ifall ni är i närheten.

Inköpsställe: Bio-planet
Pris: ca 9 €

Har du ett vin som du varmt rekommenderar och ofta njuter av till en viss rätt och/eller i andra sociala sammanhang? Skriv en liten recension (cirka 250 - 300 ord) och om möjligt, var du köpte det och ungefärligt pris. Skicka den sedan till: svenskaklubbenbelgien@gmail.com. Vi ser fram emot era bidrag.

Konstutställning

Christo and Jeanne-Claude: Urban Projects

Text: Catarina Yates

I skrivande stund har denna utställning ännu inte börjat men eftersom det är första gången sedan 90-talet som originalteckningarna av Christos och Jeanne-Claudes stadsprojekt visas för allmänheten passar jag på att berätta om dessa två konstnärer vars storslagna, insvepta monument och byggnader väckt både beundran och motstånd under årens lopp. Det är ING Art Center som presenterar ett 80-tal teckningar och kollage nu från den 25 oktober fram till den 25 februari. Först 1994 erkändes det att projektet var gemensamma insatser. Christos hustru Jeanne-Claude var ansvarig för att organisera och övervaka arbetet, sköta det finansiella och samla in fonder och detta sedan tidigt 60-tal.

Christo Javacheff, född 13e juni 1935 i Bulgarien, började sin utbildning på Sofias konstakademi där han studerade skulptur, arkitektur och design av teaterscen. Efter att ha rest omkring i Europa kom han till Paris 1958 och kom då i kontakt med dåtidens moderna konstnärer. Han livnärde sig på porträttmålningar (ansågs vara väldigt skicklig), som han utförde i både modern och traditionell stil. Under tiden hade han redan börjat svepa in all dagliga objekt som bl.a. flaskor, skrivmaskiner, motorcyklar, stolar och leksaker. Enligt Christo var syftet att göra det all dagliga till något främmande och därmed väcka åskådarens intresse och oro.

Jeanne-Claude Guillebon föddes i Casablanca i Marocko på samma dag som Christo. Hon studerade latin och filosofi i Tunis och kom till Paris 1958. Det var i hennes föräldrahem som paret träffades, då Christo hade fått i uppdrag att måla ett porträtt av Jeanne-Claudes mor. Trots att Jeanne-Claude redan var gift flyttade paret ihop. Hon har själv berättat att hon blev konstnärinna på grund av sin kärlek till Christo och hade han varit tandläkare, hade hon också blivit tandläkare! Paret fick en son 1960 och flyttade till New York 1964. Jeanne-Claude hade rött hår (en färg hennes man lär ha valt), kedjerökte och avskydde att laga mat men ansågs försedd med en naturlig organisationsförmåga. Jeanne-Claude avled i september 2009 i New York 74 år gammal.

Av de mest kända "emballerade" verken nämns här endast ett fåtal eftersom listan är lång: i Paris, träden längs Champs-Élysées, l'Arc de Triomphe, le Pont Neuf, Sydney operan i Australien, Ponte S. Angelo i Rom, flera höghus i New York, Kölner Domen, Reichstag i Berlin och därutöver otaliga monument och statyer.

Världsberömt är Christo-paret dessutom för de milslånga löpande staketet, "the Running Fences" i Kalifornien, den ena i Marin County norr om San Francisco och den andra i Napa Valley. Jag haft lyckan se det förstnämnda staketet och därför passar det bra att berätta mer omgående om dessa två projekt. Det tog fyra år (1972 till 1976) att förverkliga "staketet" på grund av motstånd från många håll. Staketet skulle löpa från havet upp mot de soldränkta, guldfärgade kullarna och betesmarkerna. Ranchägarna trodde att staketet skulle hindra deras boskap att förflytta sig och därmed bli utsatta för skyttar. En välkänd marinbiolog kallade staketet för "en rulle toalettpapper". Hela

projektet försenades på grund av dyrbara rättigheter, nio stycken sammanlagt. Men samtidigt fanns det genomgående stöd, bland annat från de stora museerna både i USA och utomlands och även från de lokala invånarna. Jag minns mer än väl hur slående och fascinerande synen var av dessa fladdrande "band", hur de slingrade sig upp och ner över fälten, ändrade färg beroende av solen och skuggorna och verkade följa motorvägen tills de fortsatte ner mot havet – otroligt vackert var det!

Frågan är om och hur man kan klassificera denna konst som skapats av otaliga ingenjörer, byggare och arbetare. Kanske bör man se den som modern arkitektur. Sett från höjderna kan staketet påminna om den tvåtusenåriga Stora Muren i Kina och den finns än idag! Från ovan liknar nog de löpande staketet en magnifik gigantisk målning. Christo själv har sagt: "Jag är en konstnär vars verk försvinner och jag anser att det krävs större mod att skapa kortlivade konstverk än att skapa sådana som förblir". Endast de förberedande ritningarna och kollagen finns kvar och de visas nu på denna enastående utställning i ING Art Center.

ING Art Center
25 oktober 2017–25 februari 2018
Place Royale,
1000 Bryssel

Bedömning och analys

Av Stefan Bohlin

Visst kan ämnet låta väl teoretiskt, men betänk att det inte bara är i skolvärlden vi använder dessa kriterier. Vid ett vanligt medarbetarsamtal utvärderar vi ofta just förmågan till bedömning och analys.

I skolans värld är det ju i högsta grad aktuellt med bedömning och analys, men här brukar vi kalla det betyg. Frågar vi oss hur rättvisande ett system är märker vi ganska snart att vi alla bedömer på olika sätt. Det gäller såväl inom affärsvärlden som inom skolvärlden. I skolvärlden kallar vi det analys av de förmågor som våra elever har, och jag föreslår att vi ser lite närmare på vad den svenska läroplanen säger avseende förmågor.

Läroplanens formuleringar kring förmågor bygger på "The Big 5" som är en teori om människans fem grundläggande förmågor. Fokuserar skolan på dessa fem grundläggande

förmågor (som genomsyrar styrdokumentet) får eleverna hjälp att lättare nå målen.

De fem grundläggande förmågor som läroplanen vilar på är:

Analysförmåga

Kommunikativ förmåga

Förmåga att hantera information

Begreppslig förmåga

Metakognitiv förmåga

Lärare inom såväl den offentliga som den privata sektorn kan vid planeringen av undervisningen med fördel hålla sig till följande punkter:

- Tydliggöra vilka delar av ämnet som undervisningen ska inriktas mot och därifrån avgöra hur det centrala innehållet ska kombineras och behandlas så att eleverna får förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt i förhållande till kunskapskraven.

- Identifiera vilka delar av kunskapskraven som skall bedömas på det aktuella arbetsområdet och klargöra hur eleverna ska få visa sina kunskaper.
- Skapa förutsättningar för att följa och stödja elevernas kunskapsutveckling och kontinuerligt ge återkoppling på deras arbete.
- Välja arbetssätt och arbetsformer som ger eleverna möjlighet att utvecklas i riktning mot de övergripande målen i läroplanens andra delar.
- Utgå från erfarenheter från tidigare utvärderingar av den egna undervisningen. Detta innebär att läraren analyserar utvärderingar från tidigare undervisning och identifierar vad som har fungerat väl eller dåligt och varför.
- Utgå från elevernas intressen, erfarenheter och föreställningar kring det som undervisningen ska behandla så att eleverna får ett reellt inflytande över undervisningen.
- Samordna planeringen av undervisningen med andra lärare så att arbetsbelastningen blir rimlig för eleverna.

Det är uppenbarligen inte alltid lätt att i alla sammanhang välja det lämpligaste arbetssättet vare sig det gäller att undervisa en mindre grupp på ett företag eller en skolklass. Dock kan lärare i sin roll som undervisningsledare ha nytta av att i möjligaste mån ta hänsyn till följande råd:

- Strukturera och styra de processer som sker i undervisningen och skapa balans mellan gemensamma genomgångar och diskussioner, enskilt arbete och samarbete mellan elever för att skapa goda förutsättningar för varje elevs lärande.
- Försäkra sig om att undervisningen leder mot de mål som konkretiserats i planeringen genom att anpassa undervisningen till varje enskild elevs behov av stöd och stimulans. Vidare se till att eleverna förstår syftet med de aktiviteter som

sker i undervisningen och vilka kunskaper de ska utveckla samt hur de ska få visa sina kunskaper.

- Kontinuerligt ge varje elev konstruktiv återkoppling på kunskapsutvecklingen och tydliggöra vad som eventuellt behöver förändras.
- Utmana elevernas föreställningar om såväl vetenskaplig som erfarenhetsbaserad kunskap samt till normer, värderingar och olika perspektiv.

Skulle jag till exempel mäta den musikaliska förmågan hos en person och väljer att göra det genom att ge personen ett instrument som han eller hon inte behärskar blir resultatet att jag uppfattar det som att personen inte har någon musikalisk förmåga. Väljer jag istället att testa den musikaliska förmågan med ett instrument som personen behärskar blir resultatet det motsatta. Skillnaden mellan dessa tester är uppenbar. Min bedömning blir således felaktig om jag mäter den musikaliska förmågan med ett instrument personen inte behärskar eller har någon kunskap om.

Häri ligger en av bedömandets stora svårigheter. Vi måste på något sätt försöka isolera förmågan från materialet, redskapen och tekniken för att kunna göra en korrekt bedömning av förmågan. Ett första steg i rätt riktning är att titta på och bedöma de tillfällen då personen på bästa sätt lyckas visa sin förmåga. Detta gäller inte minst i skolans värld.

Stefan Bohlin är lärare i teknik, slöjd och entreprenörskap. Han har drivit 12 företag och varit ordförande för Ljungsbro företagareförening i ca 10 år. Samlar på sportbilar och motorcyklar. Arbetar nu som lärare på SSB i Waterloo, samt hjälper till som vaktmästare/kyrkvärd i Svenska kyrkan, där hustrun är kyrkomusiker.

Önskar du en utförligare beskrivning, skicka mail till: stefanbohlin74@gmail.com

LUCIA

Text: Kerstin Nävert

Den 29 oktober går vi över till vintertid och kvällarna blir mörkare. Ett ljus i tiden fram till jul är tanken på Lucia den 13 december.

Det råder delade meningar om hur traditionen med Luciafirande har uppstått. En del hävdar att helgonet Lucia varit en förebild, andra att det kan vara en hednisk gudinna. I den gamla kalendern inföll 13 december på samma dag som vintersolståndet. Det var vanligt redan under tiden före kristendomen att man festade då.

Det är känt att Luciatraditionen kommer från Västergötland, kanske också Värmland. På Kobbergs slott nära Trollhättan, idag mer känt som prinsessan Desirées hem, finns en tuschteckning av Fritz von Dardel från 1848 föreställande Lucia.

Senare spreds seden via studenter till Uppsala och Lund. Först var det de västsvenska nationerna som hade firande. I Lund blev det så småningom hela studentkårens angelägenhet. Biskopen och Universitetets rektor hoppade över en eld, symbol för rening, med studentkårens Lucia. När biskop Martin Lindström tackat nej till att hoppa gav studenterna honom smeknamnet Dry Martini. Traditionen försvann i likhet med många andra i slutet av 1960 talet.

Ett märkesår för Lucia är 1927. Då gick det för

första gången ett Lussetåg genom Stockholms gator. Det blev mycket uppskattat och seden spreds ut i landet ganska fort. Varje ort skulle ha sin egen Lucia och det skrevs mycket i tidningarna om det. Det blev också vanligt att man började ha omröstningar. Det ledde ibland till att de vackraste flickorna fick flest röster men inte de som sjöng bäst!

Parallellt har det alltid förekommit luciatåg i hemmen och kanske ännu mer i skolor. Det finns väl inga föräldrar som inte varit med om det. I många delar av världen har svenskar tagit med sig seden med Lucia både till arbetsplatser och skolor.

Nu känns det en klar avmattning. Det har lett till att många kommuner inte längre har något Luciafirande. I skolorna är det olika, men de flesta har nog något firande. Själv brukar jag och mina fd kollegor bli inbjudna till vår gamla skola, Schillerska gymnasiet i Göteborg. Förra året var det märkbart att ganska många elever hellre tog en extra sovmorgon än gick till skolan och lyssnade på Luciasång.

Så frågan är: Kommer det att finnas en Lucia 2027 på märkesårets hundraårsjubileum?

Referens: Nils-Arvid Bringéus, Årets festseder, LTs förlag, 1988

Kitsch- och kuriosavandring i hjärtat av Bryssel

Text och foto: Calle Åsenius

Med en för dessa vandringar numera sedvanlig bravur ledde Tomas Grönberg med stöd av Per Engström en vacker brittsommarlördag en kunskapsförstärkt skara genom centrala Bryssel "från år 589 till 2021". Från begravda skivspelare, parallella gatskyltar och hjältemodiga brevduvor till förnyande och bevarande borgmästare, kyska beguiner och broderligt öl i ny tappning, fick deltagarna sig en ordentlig historisk, arkitektonisk och konsthistorisk gnuggning. Varmt tack till Tomas och Per!

Vilken heliga Katarina Ste Catherine-kyrkan är uppkallad efter? Det och mycket mer blir det sannolikt en ny chans att lära sig. På grund

av det stora intresset och övertecknad deltagarlista planerar Svenska klubben en repris i början av nästa år. ■

BRUEGELFONTÄNERNA

Text: John Nixon i översättning av Agneta Gustafsson

Förutom med Manneken Pis har Bryssel välsignats med dussintals allmänna dricksvattenfontäner. En gång i tiden fanns ingen annan möjlighet för de fattiga och för arbetarklassen att få tag i rent vatten. En grupp dricksvattenfontäner är dem jag kallar Bruegelfontänerna.

På 1980-talet beslöt staden Bryssel att ersätta en del gamla dricksvattenfontäner med nya. Kanske uppstod idén i samband med planeringen av 450-årsfirandet av Pieter Bruegel den äldre (1530-1569). Man bestämde nämligen att alla nya fontäner skulle kröns av skulpturer som skulle föreställa olika figurer från Bruegels tavlor.

Pieter Bruegel (eller Brueghel) d.ä. var målare och grafiker och en betydelsefull renässanskonstnär från Nederländerna. Han är berömd för sina landskap och för sina scener från böndernas liv. Född i Breda (enligt vad man tror) blev han medlem av konstnärsskrået i Antwerpen 1551. Han gifte sig i Bryssel 1563 och här bodde han sedan under återstoden av sitt korta liv – han dog redan 1569. Bruegel är begravd i Église de la Chapelle (Kapellkyrka), och utanför Kapellkyrkan finner man numera en skulptur föreställande Bruegel själv i färd med att måla. En apa sitter på hans axel och tittar på och en nyfiken kråka balanserar på tavelramen.

Bruegelfontänerna är inte precis uppseendeväckande, men har man väl räkat få syn på en lägger man snart märke till fler. Den första jag själv råkade på var "Les Aveugles" ("De Blinda"). Den står precis utanför St Nikolaukskyrkan i hörnet av Rue au Beurre och Petite Rue au Beurre. Som flera andra Bruegelfontäner har "De Blinda" två kar – ett övre och ett vid foten, för hundar. Mitt i det övre karet står en pelare med fyra kranar där vattnet flödar. Vattnet samlas upp i det övre karet och rinner därifrån ner i hundarnas kar vid foten. Pelaren med kranarna kröns av en skulptur.

"De Blinda" föreställer tre blinda män som går med ansiktena vända mot himlen. Skulpturen är baserad på Bruegels målning "De blinda leder de blinda" från 1563.

Det var inte förrän jag stötte på "Bascule sur une tonneau" ("Gunga på en tunna") som jag insåg att "De Blinda" inte var den enda Bruegelfontänen i stan. "Gunga på en tunna"

står utanför Bar du Matin på Place Albert där Avenue Albert korsar Chaussée d'Alseberg i Forest. Den är av en annan modell – den har bara ett kar, inget nedre kar för hundar – men skulpturen är fascinerande. Den bygger på en scen i Bruegels målning "Lek" (1560).

Efter fontän nummer två började jag hålla utkik efter fler och jag gick också ut på nätet och letade. På så vis lyckades jag spåra upp "La Galanterie" ("Artigheten") på Vieux Marché au Grain och "Le Joueur de Cornemuse" ("Säckpipeblåsaren") på Rue du Grand-Hospice. Bruegel har avbildat flera säckpipeblåsare i olika målningar. Den på fontänen utanför sjukhuset påminner mest om figuren i "Kirmess med dansande bondfolk" (1568).

"Artigheten" föreställer en vattenbärerska med en vattenkruka i var hand, och en ung man som talar med henne. Givet titeln tror jag att han erbjuder sig att hjälpa henne att bära. 🍷🍷

Jag vet inte om motivet kommer från en målning eller kanske från en av Bruegels många etsningar.

Det är inte alla Bruegelfontäner som står kvar. En fanns ursprungligen på Nouveau Marché aux Grains men den verkar ha flyttats, och den på Place Jardin aux Fleurs har ersatts av en billig modern modell. Dessutom har två fontäner som tidigare stod på De Brouckère – en utanför Hotel Métropole och en mitt emot, utanför biografen – tagits bort under de stora gatuarbetena som pågår där.

Men jag har hittat tre andra.

Om man promenerar upp från Grand Place längs Rue du Marché aux Fromages så hittar man "La Moisson" ("Sädesskörden") utanför en italiensk restaurang. Två män sitter rygg mot rygg och äter och dricker. Åtminstone den drickande mannen återfinns på Bruegels målning som också heter "Sädesskörden" från 1565.

Ännu längre bort, på Rue de Rollebeek utanför Crosly bowlinghall, står "Hommes titubants" ("Vacklande karlar"). Figurerna är hämtade från målningen "Fastans och fastlagens strid" (1559).

Till slut vill jag nämna "Le Signe" ("Tecknet") som står på den öppna platsen mellan Rue

Haute och hissen upp till övre staden och Justitiepalatset. Dricksfontänen kröns av en apa och är av den modell som har ett undre kar för hundar och andra djur att dricka från. Fastän jag inte har hittat apan på någon av Bruegels målningar så får den vara med här. Det är ju inte omöjligt att dricksfontänen är anledningen till att platsen, enligt vad Bryssels turistinformation försäkrar, faktiskt heter "Place Breughel". ■

LEVA I BELGIEN DEL II

Text och foto: Calle Åsenius

Andra upplagan av Svenska klubbens nya aktivitet, Leva i Belgien, lockade den 24 oktober ett trettiotal deltagare kring temat arv, gåva och testamente. Sådana frågor utgör verkligen ofta ett enormt huvudbry för oss utlandsvenskar och den initierade genomgången av gästguiderna, notarie Constant Van Blerk och advokat Caroline De Scheemaecker, visade med all tydlighet hur viktigt det är att tänka efter före.

Flera frågor togs upp under kvällen, inte minst rörande skattekonsekvenser, men ett generellt råd är självfallet att kontakta en notarie för bästa möjliga framförhållning.

Nästa möte i serien blir den 28 november med fokus på "boende i Belgien".

Gästguide: Christel Van Nimmen, KBC.

FROISSART

Text: Anders Tullberg

Froissart efter en teckning som anses samtida. Porträttet utstrålar sympatisk godmodighet.

Jean Froissart (ca1337 – ca1410) var född i Valenciennes i grevskapet Hainaut, vilket på den tiden formellt tillhörde det Tysk-Romerska Riket. Han var således inte fransman, (vilket ofta felaktigt påstås) även om hans språk var franska. Hans starka anknytning till det område, som utgör den nuvarande belgiska provinsen Hainaut, där han levde den senare delen av sitt liv, gör honom snarast till belgare, vilket motiverar en artikel om honom och hans verk.

Froissart är en av Medeltidens största prosa-författare, och hans med rätta berömda krönika, som täcker perioden 1326–1400, utgör fortfarande den viktigaste berättelsen om den första hälften av 100-årskriget mellan England och Frankrike (1337–1453). Den färgstarka krönikan är en spännande och underhållande läsning, som ännu kan fånga en nutida läsare. Froissart var i viss mening den förste krigs- korrespon-

dent, men framför allt den förste verkliga journalisten.

Han tycks ha fötts i en affärsmannafamilj och förväntades troligen ägna sig åt köpenskap. Men hans håg stod inte till detta, utan han blev i stället poet och drogs till det grevliga hovet, där man satte värde på hans alster och började beskydda honom. Han lämnade Hainaut 1361 och begav sig till England, där han uppvaktade drottning Philippa (dotter till greven av Hainaut) med en krönika på vers över samtida händelser, en krönika som skulle bli kärnan i hans senare, stora verk. Drottningen uppskattade honom och anställde honom som sekreterare, (med särskild uppgift att skriva kärleksdikter!) och på hennes bekostnad kunde han företa vidsträckta resor i England, Skottland, Wales, Flandern, Frankrike, Italien och Spanien, för att sätta sig in i tidens händelser. Det var under

denna tid, som han torde ha författat det mesta av den omfattande Del I av sin Krönika.

Efter Philippas död år 1369 återvände Froissart till hemlandet, där han fann nya beskyddare. Bland dessa tycks de viktigaste ha varit Guy de Châtillon, greve av Blois och besläktad med det franska kungahuset och framför allt Wenceslas av Böhmen, hertig av Luxemburg och Brabant, genom vilkens förmedling han 1373 blev utnämnd till kyrkoherde i Estinnes-sur-Mont, efter att ha blivit prästvigd. Det är nu, som han avslutar Del I av krönikan och arbetar vidare på dess fortsättning - det skulle så småningom bli tre delar till.

Sedan Wenceslas dött, 1383, blev Guy de Blois hans främste beskyddare och såg till att han blev utnämnd till domherre (chanoine) vid kyrkan Ste. Monégonde i Chimay och därmed fri från ekonomiska bekymmer. Sedan han fått Del II av krönikan färdig gav han sig ut på två bemärkta resor för att samla material till fortsättningen av sin krönika. Den första (1388-89) gick genom Frankrike till Béarn vid Pyrenéerna, som gäst hos den litet gåtfulle greven av Foix, Gaston Phébus. Den andra, av mer nostalgisk natur, gick 1395 till England, där han stannade i tre månader vid Richards II hov för att återknyta bekantskapen med det land han lämnat 27 år tidigare.

Froissart arbetade träget på krönikan under sin tid som domherre i Chimay. Han färdigställde så småningom Del III och Del IV, som slutar år 1400. Om hans sista år vet man emellertid ingenting med säkerhet. Det man vet, tyder på att han dött någon gång mellan 1408 och 1410, och att han blivit begravd i Chimay, men hans grav står inte längre att finna. I sin krönika ville Froissart uppteckna de viktigaste händelserna i Västeuropa som ägt rum un-

der hans livstid och något decennium därefter. Dessa händelser var övervägande krigiska, men också politiska och sociala. De härrörde från den långa rivaliteten mellan England och Frankrike, deras krig, underhandlingar, allianser och fredsslut, men detta centrala tema hade många förgreningar: interna skeenden i respektive länder, deras separata krig i Skottland, Frankrike, Flandern, Spanien, Italien, Ungern, Nordafrika, som ibland, men inte alltid, var biprodukter av deras rivalitet.

Att täcka detta enorma område skulle idag kräva ett stort antal korrespondenter med moderna kommunikationsmedel. Froissart fick lita till sina ögon och öron, sina många goda förbindelser och ... sin häst! Han använde säkerligen skrivna källor, men det mesta av sitt material samlade han på det sätt han själv beskriver: vara närvarande vid alla slags officiella tillställningar, gå runt och fråga, intervjua män, som kämpat i kriget och i synnerhet härolderna, vilkas uppgift var att nedteckna olika vapenbragder, identifiera och anteckna förluster i döda och sårade. – Och efteråt genast skriva ned det han hört.

Sjöslaget vid Sluys 1340 i början av 100-årskriget. Den engelska segern omöjliggör en fransk invasion och leder till att kriget kommer att föras huvudsakligen i Frankrike.

I sin framställning introducerar Froissart för det första ett helt nytt grepp, okänt i den tidens litteratur, nämligen dialogen. Han använder dialog i många sammanhang, inte bara för att intensifiera situationen, utan även för att karakterisera den som talar. Hans andra, stora förtjänst som författare är hans flitiga bruk av målande detaljer. Resultatet blev en krönika med en helt annan livlighet och autenticitet, än vad som dittills åstadkommits – hans drivna berättarkonst gör krönikan till en ytterst läsvärd och spännande berättelse – vilka andra historieskrivare (förutom Herodotos och Plutarkos) har egentligen berättat så många och så bra historier som han?

Froissart ställer sig föredömligt opartisk i den fransk-engelska konflikt som har en så framträdande plats i Krönikan, och han strävar målmedvetet – han säger det själv – efter att återge den faktiska sanningen, vilket inte hindrar, att det förekommer fel i vissa detaljer, i fråga om data och orter och vissas händelser. Man får dock komma ihåg, att han på grund av sin ställning hade, eller kan ha haft, tillgång till informationskällor, som nu gått förlorade. I det stora hela är hans framställning helt tillförlitlig.

Poitiers 1356 - engelska bågskyttnar massakrerar det franska kavalleriet. Långbågen, okänd i Frankrike, var ett fruktansvärt vapen.

Som källa till kunskap om Medeltiden är Froissarts krönika en guldgruva. Hur människor levde och bodde, hur de tänkte, och hur de reagerade på tidens händelser, vilka deras åsikter var och hur de betedde sig – allt detta är belyst i hans krönika.

Emellertid är det en förskräcklig verklighet som skildras, denna Hundraårskrigets tid, som ter sig som en oändlighet av stormningar, bataljer, mord och massakrer, bondeuppror, pest, hungersnöd, plundring och förvildning. - Feodalism på dekadens, politik dominerad av trolöshet och snikenhet, adelsmän ständigt beredda att byta sida för pengar, kyrkan avsigkommen och tvehövdad – och i botten på allt detta det vanliga folket, plågat och utsuget; sådan var Froissarts värld.

Denna betänkliga värld skildrar Froissart med stor författarglädje, gott humör och ljus sinnesstämning – det är en omständighet, som faller i ögonen på varje läsare. Han visar ingen upprördhet, skriver inga klagovisor, predikar inte, utan nöjer sig med att beskriva händelserna. De svåra sociala missförhållanden som alstrat de folkliga upproren, både i Frankrike och i England, analyserar han inte; han är nästan helt ligiltig för ofrälse folk och dess omständigheter.

I stället är det Riddaridealet, som dominerar hans världsbild, den hederskodex, som riddarna förväntades följa, och det därmed förknippade begreppet Åra, som borde leda till hjältemodigt uppträdande på slagfältet och därmed till vapenbragder, värda att bevaras till eftervärlden. Froissart är fullt medveten om, att Riddarklassen ofta inte föjde sin kodex, men är införstådd med, att den stod för begreppet Ordning i en värld, som annars kunnat sjunka ned i kaos och anarki.

Slaget vid Crécy 1346.

Att kritisera honom för denna hans syn på tingen (vanligt bland senare kommentatorer) är ungefär detsamma som att förebrå honom för att vara född 1337 och inte 1937...

Froissart var lycklig till sitt temperament. Han tyckte om de människor han mötte, och dessa har besvarat hans känslor och därmed möjliggjort hans krönika. Han fann alltid gynnare, och genom sin prästerliga ställning var han förskonad från familje- bekymmer. Man finner inget om sjukdom och olyckor i hans notiser om sig själv.

Under sina tio år som kyrkoherde i Estinnes bör han ha varit en god och omtyckt själasörjare, och han nämner, att han gjort sitt liv i denna landsortshåla fullt tillfredsställande genom en förnuftig fördelning av sina inkomster: en tredjedel till forskningar till fromma för krönikan och en fjärdedel till krogen, där han måste ha haft uppmärksamma lyssnare. Gott vin var han förtjust i, och i en liten ballad, skriven under en resa i Sydfrankrike utbrister han:

Et si destoupe mes oreilles quant j'oc vin verser des bouteilles Car au boire prends grant plaisir
Alltså: Jag öppnar mina öron, då jag hör vin klucka ur buteljer, ty att dricka behagar mig storligen.

Emellertid bör han ha ägnat sig åt denna böjelse med förnuft, ty man märker ingen avmattning i hans författarenergi, när han år 1400 vid mer än 60 års ålder äntligen avslutar sin krönika. – Och här lämnar vi vår man, lycklig över att ha fullbordat sitt livsverk.

Om man vill läsa krönikan på originalspråket finns en komplett text i tre band med delvis moderniserad stavning, nämligen J.A.C. Buchon: Les Chroniques de Sire Jean Froissart. (Panthéon Littéraire 1840). Med hjälp av Ordlistan läser man texten ganska lätt och upptäcker en annan av Froissarts stora förtjänster, den att skriva korta kapitel.

Litteraturhänvisningar:

Den intresserade bör, som en inledning, läsa Frans G. Bengtssons briljanta essä om Froissart, som ingår i essäsamlingen Silversköldarna.

Krönikan finns på svenska, i urval och översättning av Lorenz von Numers. Natur och Kultur 1961. Kan bara fås antikvariskt.

På engelska finns en utmärkt bra utgåva i Penguin Classics: Jean Froissart – Chronicles. Urval och översättning av Geoffrey Brereton.

ADVOKATFIRMAN VINGE

– SNART 30 ÅR I BRYSSEL

Vinge är en av Sveriges främsta affärsjuridiska advokatbyråer. Att bryta ny mark har varit vårt signum ända sedan starten 1983, då vi blev landets första byrå att erbjuda rådgivning inom affärsjuridikens samtliga områden, och redan år 1989 slog Vinge som första svenska byrå upp dörrarna till kontoret här i Europas hjärta, Bryssel. Redan då, flera år innan Sveriges inträde i unionen, insåg vi betydelsen av unionsrätten och av att finnas på plats där den formas. Efter snart 30 år i Bryssel är vi fortfarande lika övertygade om detta.

EU-rättens roll och betydelse

Idag utgörs den nationella lagstiftningen till stora delar av genomförda EU-direktiv. Andra delar regleras helt eller delvis direkt av EU-förordningar som gäller som nationell lag. Därutöver ska hänsyn tas till EU-fördragens artiklar. Både de områden som uttryckligen omfattas av unionsakterna och de områden där unionsrätt saknas, men där ett gränsöverskridande intresse finns, ska tolkas i ljuset av dessa bestämmelser. Exempelvis är bestämmelserna om fri rörlighet och de allmänna EU-rättsliga principerna om icke-diskriminering, proportionalitet, effektivitet och rättssäkerhet aktuella i en rad olika sammanhang.

Att ha kännedom om innehållet i unionsrättsliga regler och om förhållandet mellan de olika delarna av EU-rätten ger därför ett viktigt försprång vid tvister med myndigheter eller

företag. Sådan kunskap kan exempelvis nyttjas till att ifrågasätta eller försvara nationell lag och dess giltighet i förhållande till unionsrätten, att argumentera för eller emot en viss tolkning av nationell rätt, att kräva rättigheter som garanteras av EU-rätten eller att kräva skadestånd av staten för felaktigt eller bristande genomförande av EU-rätten.

Det är viktigt för aktörer som berörs av unionsrätten att förstå både det politiska samspelet mellan EU:s institutioner och det rättsliga sammanhanget och effekterna av institutionernas, medlemstaters och andra aktörers ageranden. Möjligheten att på ett effektivt sätt påverka utformningen av förslag till beslut, direktiv och förordningar förutsätter förmåga att analysera rättsaktens betydelse. En sådan analys måste bygga på god kännedom om den föreslagna rättsaktens förhållande till nationell rätt, till övrig unionsrätt och till EU-domstolens rättspraxis. Dessutom förutsätter en god analys kännedom om de olika institutionernas behörighet och hierarkin mellan EU:s rättsakter. Slutligen krävs möjlighet att kontrollera och bekräfta uttalanden och tolkningar från representanter för institutionerna och andra aktörer.

EU- och konkurrensrättsliga specialister på plats i Bryssel

Brysselkontoret är del av Vinges specialistgrupp EU, Competition & Regulatory. Gruppen har lång erfarenhet av tolkning och tillämpning av

EU-rätten och är väl förtrogen med unionens institutionella och rättsliga uppbyggnad. Kontoret i Bryssel har sedan starten varit en integrerad del av Vinges verksamhet, och utgör en viktig del av byråns EU- och konkurrensrättsliga verksamhet. Detta gör det möjligt att alltid erbjuda full-servicerådgivning.

Vi som jobbar på Brysselkontoret är specialister inom konkurrensrätt och allmän EU-rätt. Vårt arbete består bland annat av att bistå klienter med analys av såväl existerande EU-lagstiftning som förslag till nya rättsakter, samt att klargöra dessas effekt och betydelse för övrig unionsrätt och nationell rätt. Vi klargör också hur den aktuella lagstiftningen bör tolkas i ljuset av EU-domstolens praxis och preciserar vilka eventuella begränsningar i

tillämpningen som följer av fördragen eller av allmänna EU-rättsliga principer. Vår verksamhet består vidare av att ringa in vilka punkter i ett förslag till rättsakt som det kan vara angeläget för klienten att åstadkomma en förändring av och att ta fram förslag till ändrade skrivningar.

I vårt arbete får vi ofta redogöra för de rättsmedel en aktör förfogar över och bistå klienter i förfaranden eller processer – såväl inför nationella domstolar och myndigheter som inför EU-domstolarna eller Europeiska kommissionen. Vi är i regelbunden kontakt med EU:s institutioner och pläderar inför EU:s domstolar.

Efter snart tre decennier på plats i Bryssel har vi givetvis även samlat på oss en bred

erfarenhet av konkurrensrättslig rådgivning och analys. Detta arbete består bland annat av kontakt med och anmälningar till Europeiska kommissionen och/eller nationella konkurrensmyndigheter. Vårt arbete består också av att ge rådgivning i frågor rörande utredningar om kartellverksamhet eller missbruk av dominerande ställning samt av att bistå våra klienter med rådgivning rörande EU:s statsstödsregler.

Genom att finnas på plats i Bryssel kan vi erbjuda våra klienter den bästa vägledningen inom EU- och konkurrensrätten. Härigenom säkerställer vi ett brett kontaktnät, en förståelse för institutionernas arbetsätt och en ständigt uppdaterad kompetens.

Genom vår närvaro i Bryssel kan vi helt enkelt erbjuda våra klienter rådgivning i toppklass, såväl i dag som i morgon!

Välkommen till Vinge i Bryssel!

Advokatfirman Vinge KB
Rue de la Loi 23, 1040 Bruxelles

Advokat Pär Remnelid, Delägare
Telefon: +32 2 501 07 11
Mobil: +32 473 630 677
per.remnelid@vinge.se

Advokat Martin Johansson, Delägare
Telefon: +32 2 501 07 03
Mobil: +32 476 208 808
martin.johansson@vinge.se

Lunch och föreläsning på Fulltofta Slott

Text: Lisbeth Ekelöf

Fulltofta slott ligger vackert i det skånska landskapet på vägen mellan Höör och Hörby. En gång i tiden tillhörde godset ärkebiskoparna i Lund. Kyrkan uppfördes under slutet av 1100-talet och är rikt smyckad. En legend hör naturligtvis till en sådan plats. Den handlar om den heliga Magnhild, en from kvinna från platsen. Hon mördades av sin sonhustru 1215. När hennes likfölje vilade en stund, sprang en källa upp på platsen. Detta ledde till att hon helgonförklarades av tidens ärkebiskop. Stora skaror vallfärdade till hennes grav, vilket ledde till att hennes kvarlevor överfördes till Lunds domkyrka 1383. Man kan ännu se S:ta Magnhilds källa, som ligger vid vägen mot Hästäng. Där står även en minnessten.

Från att vid reformationen har tillkommit kronan har det under årens lopp haft flera ägare. Som vanligt var under "dansktiden" bytte Kristian III bort slottet till Mogens Gyldenstjerne mot gods på Fyn. På 1760-talet köptes godset av överstelöjtnant Fredrik Trolle. Godset blev fideikommiss, vilket upphörde 1918 då dåvarande innehavaren sålde godset till sin bror. Fulltofta säteri som det då hette blev kvar i familjens ägo till 1970-talet. I modern tid har slottet haft flera ägare och nuvarande ägarna Anders och Sanna Jarlskog har öppnat slott och festsal för bröllop och andra evenemang.

Till sådana evenemang hör söndagsluncher med tillhörande föreläsning. Tidigare har Dick Harris-

son förgyllt tillvaron med sina intressanta nedslag i historien. Den här gången och ytterligare två gånger under hösten är det Peder Lamm (från Antikrundan m.fl. program) som berättar om olika företeelser i den skånska myllan.

Den här söndagen började med regn, men när vi närmade oss Fulltofta sken solen. En tur i den vackra slottsparken leder till festsalen. Där blev vi välkomnade med ett glas champagne (också alkoholfri sådan). Med glaset i hand gick vi upp för den breda trappan till takterassen där man har utsikt över det fantastiska landskapet.

Snart nog var det dags att börja lunchen och vi blev placerade vid ett vackert dukat bord. Det hela började med en amuse bouche som smälte i munnen, hummersoppa, oxfilé i rödvinsås,

skånsk äppelkaka med glass, kaffe och macarons. Till detta kunde man inköpa vinpaket, med eller utan alkohol.

Efter huvudrätten steg Peder Lamm upp på golvet och underhöll oss i en halvtimme med att berätta om Skånska slott från medeltiden till 1900-talet. Han gav oss historia, arkitektur, krig och trädgårdar med sin underfundiga humor som lockade till många skratt.

Efter kaffet var det dags att bryta upp. En härlig söndagseftermiddag i inspirerande miljö och sällskap. Det blir definitivt inte sista gången jag besöker slottet. Det hade varit skönt med en promenad i omgivningarna efter all den mat man satt i sig. Men, tiden var knapp så det får bli en annan gång. Alldeles i närheten finns en naturpark med sköna vandringsleder. ■

Svensk hjälte i Moskva

under bolsjevikiskernas oktoberrevolution

Text: Mircea Mavriki

Det har gått 100 år sedan denna revolution och minnet av den har flitigt uppmärksammats i såväl TV som press och av många författare. Det kan vara på sin plats att erinra även i Bladet om den roll som den svenske generalkonsuln Claes Asker (1883-1919) spelade i det sammanhanget.

Han var en äventyrlig pojke. För att slippa gå om en klass på grund av en cykelolycka emigrerade han till Amerika utan att avsluta gymnasiet i Gävle. I USA började han arbeta som rallare men fortsatte 1904 till Kina, där IMCS (Imperial China Maritime Customs Services) behövde en tjänsteman som skulle vara svensk och tala bra engelska. År 1910 återvände han till Sverige och snart var han gift med den förtjusande Brita Bernström, dotter till chefen för Separator (Alfa Laval i dag). Denne var mindre trakterad av att till svårson få en äventyrare med skumma kinesiska meriter och han erbjöd honom därför ingenting annat än en tjänst som försäljare av mjölkseparatorer på den tyska landsbygden. Chef för det tyska Separatorföretaget i Berlin var Oskar

Sillén, jämnårig med Asker och senare professor i företagsekonomi på Handels i Stockholm.

Sillén slog snart larm. Han ansåg att Claes var överkvalificerad för det han sysslade med och att han i företagets intresse borde få större uppgifter. 1913 sändes han därför som vicedirektör för Separator och platschef för dotterbolaget Alfa-Nobel till S:t Petersburg. Kring den företagsamma familjen Nobel fanns det en betydande svensk koloni på omkring 600 personer. I februari 1916 blev Claes handelsattaché där och gjorde en insats också för det svenska sjukhuset, som bland andra vårdade sårade, tyska soldater. När ryska revolutionen bröt ut i november 1917 reste de flesta hem. Legationen under envoyén och generalen Edvard Brändström (far till Elsa, krigsfångarnas världsberömda "Sibriens ängel") satt kvar tills vidare men hade hamnat på fel spelplan. Det stora dramat utspelades i Moskva.

När Brändström tillfrågades om han kunde föreslå någon kompetent person att leda

generalkonsulatet i Moskva, varnade han för jurister och "skrivbordsfolk". Han ville ha en handlingens man som Claes Asker, vars verksamhet han kunnat studera på nära håll i den gamla huvudstaden. Claes, som inte ens avlagt studentexamen, blev då, det stormiga året 1917 utnämnd till generalkonul vid 34 års ålder! Det var i god tid före höstens omvälvningar i och med oktoberrevolutionen i november (enligt vår tideräkning). Beviset på att ministern haft rätt i sin bedömning kom redan kort efter det att Claes hade installerats på sin nya post. Enligt Bengt Jangfeldts bok "Två världar möts" (W & W 1998), gav han i en förtrolig rapport till utrikesminister Johannes Hellner den första insiktsfulla informationen om vad som höll på att ske i det kommunistiska Ryssland.

När man på Riksarkivet i Stockholm går igenom det diplomatiska materialet från omvälvningens tid i Ryssland, upptäcker man snabbt den roll, som Claes Asker kom att spela i Moskva. De nya makthavarna sökte där koncentrera sina utländska kontakter på två personer. De allierade var oftast företrädare av den amerikanske generalkonsuln Summer. För de neutrala blev svensken en alltmera självklar talesman.

Sovjetregeringen hade genom sin terror blivit så starkt, att ingen omvandling syntes möjlig inom den närmaste tiden. Inte heller hade man något gott att vänta av dess attityd gentemot neutrala länder. Också de mest självklara rättigheter som egendom och pengar beslagtogs hänsynslöst.

Asker tog tidigt kontakt med Karl Radek, som varit de ryska socialdemokraternas representant i Stockholm och spelat en betydande roll när Lenin i april 1917 reste via Stockholm och Haparanda till Petrograd. När Claes nu besökte Radek i Moskva var denne chef för det sovjetiska

utrikesdepartementets avdelning för Centraleuropa och betecknades som "Lenins högra hand".

Askers relation till Radek skulle snart få en världsomspännande aktualitet. De allierade, då på rysk sida i kriget mot tyska kejsardömet ("första världskriget"), vägrade ännu att diskutera officiellt med de nya makthavarna. Premiärminister Lloyd George i London hänvisade till de kaotiska förhållandena i Ryssland. Lenin och hans utrikeskommissarie (och alltså vän) Trotsky betraktades av briterne som tyska agenter.

Ett dramatiskt inslag i samtidshistorien var den förre brittiske (skotske) generalkonsuln Bruce Lockhardts återkomst till Ryssland. Han hade varit i tjänst i Moskva då revolutionen bröt ut, men kallats hem på grund av sitt förhållande till Moura, en gift baronessa Budberg från Baltikum. Hon blev en känd politisk aktivist i Västeuropa på 30-talet, tidigare älskarinna till författarna Maxim Gorky och H.G. Wells. Den förre brittiske premiärministern David Cameron lär vara en släkting till henne.

Lockhardts namn hade knutits till en hemlig plan på en allierad invasion för att bekämpa bolsjevikernas revolt och återetablera tsaren. I sina memoarer (Memoirs of a British Agent, 1933 & 1974) berättade Lockhardt hur han firat julen 1917 med sina föräldrar men varit beredd att återvända till Moskva på vilken post det nu kunde bli. Kanske som ambassadör. När han väl sändes var det med premiärministerns och krigskabinettets välsignelse men utan Foreign Office's medverkan.

Under transitfärden genom Finland sökte han hjälp av de röda finnarna. De vita förhandlade som bäst med tyskarna. Hans uppgift var att övertala bolsjevikerna att inte sluta separاتفred

med Tyskland. England var illa ute i ubåtskriget. I Petersburg hade Lockhardt svårt att se staden bakom snövallarna. Hästarna på gatorna var de magraste han sett. I ett brev från ryske konsulin i London, Maxim Litvinov, rekommenderades han som sympatiskt inställd till den nya regimen. Ryssen antydde att hans egen behandling i London skulle komma att bero på det mottagande som skotten fick i Moskva.

När Lockhardt nu återkom i spetsen för en brittisk mission, begav han sig till Ljublyanka-fängelset, inrymt i en byggnad för ett f.d.försäkringsbolag och under just Radeks tillsyn för att söka få baronessan Moura fri. Hon hade fängslats för sitt samröre med honom som utlänning. Han mottogs av Tjekans vicepresident, J Peters med en något oväntad replik: "Bra att ni kom. Vi har fått beskyllningar mot er att ni, liksom era franska och engelska kollegor, skulle ha medverkat i planer på ett attentat mot Lenin, så vi hade själva tänkt hämta er hit vilket är bättre än att bli överlämnad till revolutionsdomstolen!"

Lockhardt, senare berömd för sin verksamhet i Tjeckoslovakien, hölls fången i 24 dagar av vilka fem under hård behandling. Han fick veta att hans kollegor redan hade bekänt, vilket var falskt. Hans egen bekännelse skulle kunna rädda honom från den fruktade revolutionsdomstolen. Lockhardt skriver själv i sin bok på sid. 337: "The next day Peters came again. His second visit explained his first. This time he was accompanied, not by Moura, but by Asker, the Swedish Consul-General, a man of great charm and high ideals, who had laboured night and day to secure our release." Och på sid. 344: "Although I was not allowed to go out, there was no ban on visitors. That evening Asker came to see me. He had been the most efficient and level-headed of all the neu-

tral representatives. He told me that at one moment I had been in serious danger of being shot. I thanked him as best I could. He was a splendid type of Swede, and to him more than to anyone we owed our release... Later, when we returned to England, the British Government conferred the Knighthood of the Order of St. Michael and St. George on the neutral Ministers who had conducted the negotiations for our release..."

En utmärkelse som på den tiden - för brittiska medborgare - medförde ärflikt adlande med titeln Sir. Lockhardt själv blev inte Sir förrän 1943 och då för andra meriter i Tjeckoslovakien.

I Moskva råde katastrofala förhållanden. Leon Trotsky höll med sitt folk till i ett läger utanför staden. Utegångs förbud gällde. Lösdrivande rödgardister plundrade obehindrat. Svenska konsulatet i Moskva var en 2-3 våningars byggnad på en stor tomt med garage och förråd. Dit hade den svenska kolonien tagit sin tillflykt men också andra nationaliteter. Flera hundra personer låg hopträngda på golvet från källare till vind.

Att rädda Lockhardt och många allierade diplomater och militärer krävde inte bara mod utan också energi, omdöme och förhandlings-skicklighet. Det heroiska hos Asker var att han nattetid smög sig ut ur staden för att ta sig fram till Trotsky. Väl framme helskinnad lyckades han övertala denne att förse konsulatet med livsmedel, mediciner, filter, bränsle och vakt utanför porten.

De övriga neutrala diplomaterna var alla yrkesdiplomater utan erfarenhet av att hantera de situationer som nu uppstod i Moskva, situationer som Claes emellertid hade upplevt i Kina. Enbart Sveriges röst vägde inte mycket och för

att få alla andra med sig fick Claes lägga ner ett lika stort arbete på dem som på ryssarna. Det var hans förtjänst att de neutrala överhuvudtaget agerade och uppträdde på enad front.

Den fina utmärkelsen, som Claes fick av brittiska regeringen, gällde inte de många flyktingar han hade räddat på konsulatet utan den skicklighet och ihärdighet med vilken han lyckades nå utväxling av Maxim Litvinov - som tagits om hand i London, som en motätgård - och släppts samtidigt som Lockhardt. Litvinov blev sedan minister för ryska utrikesärenden tills han avlöstes 1938 av Molotov.

Vid årsskiftet 1918/19 utsågs Claes Asker till envoyé i Haag innan han hade fyllt 36 år och var därmed Sveriges yngste envoyé vid den tiden. Han skulle färdas med båt från Kristiania (i dag Oslo) då han där insjuknade i spanska sjukan.

På begravningsakten i S:t Jakobs kyrka i Stockholm, torsdagen den 20 mars, hyllades han, "drabbad av den härjande farsoten, stadd på en kortare resa", efter en säregen karriär. Hundra kransar, däribland från prins Eugén, släkten Nobel samt K. A. och häradsövdingen Marcus Wallenberg dekorerade koret. En stor folkmassa tvingades stå utanför den helt fyllda kyrkan. Moskvavänner intygade hur han på två korta år utträttat mer än kanske någon annan under långvarig tjänst. Det hade gällt att skydda svenska intressen, men också andras, inte minst de stackas eländiga, tyska krigsfångarnas. Härtill krävdes djärvhet och mod men också gott omdöme, takt och handlingskraft.

Claes Asker tillskrevs en märklig utstrålning. Han tycktes ha en naturlig fallenhet för att skaffa vänner och vinna tilltro. ■

Största Street Art- projektet

Kommunen Uccle i Bryssel har nyligen invigt projektet «Street Art» vid järnvägsstationen Vivier d'Oie. Detta är verket av asbl Propaganza (www.propaganza.be) : surrealistiska trompe-l'oeuil, dekorer, landskap, abstrakta målningar, graffiti; d.v.s. flertalet olika typer av Street

Art och täcker 1.800m² av stationens väggar, inspirerade av Magritte, Léonard da Vinci, Hans Vandekerckhove och Jacek Yerka. Målet är inte bara att göra stationen mer synlig utan också att förstärka känslan av trygghet hos resenärerna och befolkningen samt att förebygga vandalism. ■

KOLTRASTAR

Text: Olof Nordling

I en kria för mycket länge sedan skrev den här vinbonden att koltrastar inte gillar druvsorten pinot noir. Nu måste han skamset erkänna att det var alldeles på tok fel – detta bevisade ett koltrastpar för ett par år sedan när jag lät några klasar hänga kvar i pergolan efter skörden. Dels som dekoration, men också för att se om man möjligen kunde få påhälsning av ädelröta (botrytis cinerea, som förgyller smak och prislapp hos Sauternes, Tokayer och Trockenbeerenauslese). Det fick man emellertid inte alls se – sagda koltrastpar fann de övermogna druvorna högst smakliga om än litet svåra att hantera. Koltrastmetoden för att äta druvor i pergola handlar om att inta lämplig position på terrassen under pergolan, spana in en klase, flaxa upp, hålla sig stilla i luften som en kolibri någon sekund, norpa en druva, flaxa ner igen, sträcka hals och näbb uppåt, gapa stort och

svälja druvan hel – den går sedan som en tydlig våg genom fågeln ungefär som när en boarmor sväljer en gris. Som hungrig koltrast upprepar man detta sedan om och om igen tills koltrastmagen är fylld eller druvorna slut, vilket omsider sker utan att vinbonden fått någon som helst klarhet i druvornas eventuella botrytisering.

Nåväl, så har det gått till varje höst sedan dess – med några kvarlämnade klasar bara för nöjet att beundra koltrastarnas druvhantering. I våras kom så en nyhet på koltrastfronten - en koltrastunge! Tämligen korkad. Öppnade med att flaxa in i tvättstugan. Svårutskasad. Sedan på besök i pergolan varje dag för att sitta på stolar och bord, dricka vatten från blomkrukfaten eller bara ut-rätta naturbehov. Koltrastföräldrarna var mycket bekymrade över sin knäppa avkomma och tyckte

att det osade katt, vilket det nog gjorde efter katten Smokey (alias Fiat, pga den ackumulerade kostnadsbild) som gick hädan i vintras vid 20 års ålder. De gjorde allt för att varna och locka bort ungen, men att ungar struntar i vad föräldrarna anser är ju ingen nyhet direkt.

Hustrun och jag var också litet fundersamma – var ungen miljöskadad eller belastad med några bokstäver? Förkärleken för pergolan kunde ju inte vara nedärvd, möjligen inlärd, men där finns ju inget åtbart för en koltrast förrän på hösten, trodde vi. Ha, även det visade sig vara fel! Hela koltrastfamiljen - mamma, pappa, unge - började på sensommaren sluka halvmogna druvor i pergolan - det var gott om druvor så vinbonden bekymrade sig inte. Sedan fann vi också koltrastarnas bo – givetvis bland druvstockarna, på en planka längs husmuren, så vi begrep att de hade mutat in vingården som revir med fast bosättning. Undrar förresten om de har ärftlig tronföljd för bo och

revir - ornitologerna i läsekretsen kanske vet besked? Det finns ju teorier om att fåglarna är överlevande dinosaurier som för 65 miljoner år sedan klarade sig undan ägggroffande elaka små däggdjur genom att parkera sina bon i träden och en tvärslå på en vägg duger också mot sådana tillgrepp. Vi undrar nu bara om koltrastarnas förtäring av övermogna och säkerligen jästa druvor kan ha påverkat ungens utveckling? Är vi då skyldiga till koltrastlangning genom att förse dem med berusningsmedel? Förutom kända företeelser som fyllkajor och fylltrattar finns uppenbarligen också fylltrastar. Nu i höst hade jag tänkt sätta upp en skylt vid restklasarna med en varningstext "Att njutas med måtta!" eller så, men texten ska förstås vara på koltrastiska som tyvärr inte finns ens som "Blackbirdian" i Google Translate's annars utmärkte språksortiment. Utan vettig varningstext kvarstår frågan hur man behandlar överförfriskade koltrastar – det kanske helt enkelt får bli att leta reda på närmaste trasttork!? ■

Bli medlem i Svenska Klubben!

Nu är det dags att bli medlem/förnya sitt medlemskap i Svenska Klubben för 2018 genom att betala 45 euro per person/familj till Klubbens konto:
IBAN: BE53 9530 2419 0553 • BIC: CTBK BEBX

För att registrera ett nytt medlemskap vänligen mejla följande personuppgifter till svenskaklubbenbelgien@gmail.com:

Namn, postadress (glöm inte att ange ett postlådenummer om du bor i lägenhet i Belgien), e-postadress, telefonnummer samt om dina uppgifter får stå i medlemskatalogen eller ej.

Om vi inte får din betalning senast den 28 februari 2018, kommer tyvärr ditt medlemskap i Svenska klubben att upphöra.

Evenemang

Europalia Indonesien, årets stora kultursatsning gäller, Indonesien med tre inledande utställningar **Ancestors and Rituals** till 14/1/18, och, **Power and other things**, Bozar 18/10-21/1/18 och **Archipel**, 25/10-21/1/18, La Boverie, Liège, www.europalia.eu.

Maison de l'histoire européenne, ett nytt museum har öppnats i det f.d. Eastman-institutet, att visa Europas historia, samlingen börjar med myten om Europa och tjuren, ur den grekiska mytologin om kungadottern Europa som bortrövas och förförs av Zeus i en tjurs skepnad, museet visar något annorlunda och tänkvärda exempel ur Europas historia, ingång från Léopold parken. www.europarl.europa.eu/visiting/en/brussels/house-of-european-history.

Utställningar

I Belgien

Alechinsky, les palimpsestes****, till 5/11, Centre de Gravures et de l'image imprimée, Rue des Amours 10, La Louvière www.centredelagravure.be

Parcours d'eau**, till 12/11, tillfällig utställning i parken med ett antal artister, Domaine Château de Seneffe, Rue Lucien Plasman 7, Seneffe chateaudeseneffe.be, 064 55 89 92

Horta och Wolfers, 29/11-31/12, en samling av Wolfers unika juveler och konstobjekt har kunnat inhandlas av museet och visas i den exklusiva butik som Victor Horta skapade för firman och finns återuppförd i museet, Musée

du Cinquantenaire, Parc du Cinquantenaire 10 www.kmkg-mrah.be/fr, 02 741 73 31

L'Islam c'est aussi notre histoire, till 21/1/18, 13 seklers närvaro i Europa, Bâtiment Vanderborght, Rue de l'Ecuyer 50, expo-islam.be

Brygge:

Pieter Pourbus och de glömda mästarna, till 21/1/18, Groeningemuseum Brugge, Dijver 12 www.visitbrugge.be/pieterpourbusfr 050 44 87 11

Robert Doisneau, till 4/2/18, fransk fotograf, 150 förstoring och 450 000 negativ från 1930-1970, Musée d'Ixelles, Rue Jean Van Volsem 71 www.museedixelles.irisnet.be, 02 515 64 22

Magritte och Broodthaers, till 18/2/18, återupptäcka Magritte genom hans inflytande på andra konstnärer, Musée Royaux des Beaux-Arts de Belgique, Rue de la Régence 3 fine-arts-museum.be

Ways of seeing, till 18/2/18, Fondation Boghossian-Villa Empain, Avenue Franklin Roosevelt 67 www.boghossianfondation.com

Urban projects, till 25/2/18, Christos och Jeanne-Claudes projekt att packa in offentliga byggnader och natur

ING Art Center, Place Royale 6 about.ing.be/About-ING/Art.htm

Bruegel-unseen Masterpieces, till 16/3/2020, en virtuell utställning med tillfälliga installationer, i Belgien är utställningen lokaliserad till Musées Royaux des Beaux-Arts, Rue de la Régence 3, Bryssel och med hjälp av Google Cultural Institute och Googles teknik, och ett samarbete med 17 olika internationella

museer bl.a. Tate Gallery, London, Metropolitan Museum of Art, New York, Uffizi, Florens, Museum of Fine Arts, Budapest, Statens Museum for Kunst, Köpenhamn och Gemäldegalerie, Berlin, finns det möjlighet att plocka fram och besiktiga målningar som finns hos de medverkande museerna www.fine-arts-museum.be/en, 02 508 32 09

I utlandet

OB! När det gäller de stora utställningarna bör man reservera och köpa biljetter på nätet. Kötider i Paris och London på 1 à 2 timmar är annars vanligt förekommande.

Amsterdam: Holländska mästare***, till 27/5/18, Hermitage Amsterdam, Amstel 51 www.hermitage.nl, +31 20 530 8755

Köln: Tintoretto, till 28/1/18, Museum Wallraf-Richartz och fondation Corboud www.wallraf.museum

Lens: Louvre-Lens, besök filialmuseet till Louvren, Paris, ligger strax söder om Lille, museet har inga fasta samlingar utan lånar in verk från Louvren i Paris, utställningar: **La Lens: Galerie du temps**, till slutet 2017, en vandring genom tiden och seklerna med inlånade verk i kronologisk ordning som kontinuerligt byts ut, **Musique ! échos de l'antiquité**, till 15/1/2018, gå in på internet för övriga aktuella utställningar, Museet Louvre-Lens, 99 Rue Paul Bert, Lens www.louvre-lens.fr, +33 3 21 18 62 62

London: Canaletto and The Art Of Venice, till 12/11, The Queen's Gallery, Buckingham Palace Road, London, www.royalcollection.org.uk +44 (0) 20 3123 7300

London: Modigliani, 23/11-2/4/18, Tate Modern, London (www.tatetate.org.uk).

Paris: Rubens et les Princes, till 14/1/18, Musée de Luxembourg, 19 rue de Vaugirard museeduluxembourg.fr

Paris: Gauguin**, till 22/1/18, Grand Palais, Galeries Nationales, www.grandpalais.fr

Paris: Être moderne, MoMa à Paris, Fondation Louis Vuitton, 8 avenue du Mahatma Gandhi, Bois de Boulogne www.fondationlouisvuitton.fr

Venedig: Biennale de Venise***, till 26/11, med deltagande av belgiska konstnärer, i Arsenalen, på Giardini och över hela Venedig www.labiennale.org

Klassisk musik

Het Collectief, 4/11, 1918-1968 Cinquantenaires de la folie, Igor Stravinsky- Ragtime, musik av Igor Stravinsky, Alfred Schnittke, Erwin Schulhoff, Helmut Lachenmann, Francis Poulenc, Erik Satie, Peter Maxwell Davies, Luciano Berio och Hugo Ball, Les Brigittines, Petite rue des Brigittines, www.brigittines.be, 02 213 86 10

Ricercar Consort, Collegium Vocale Gent, 9/11, under ledning av Philippe Pierlot, kantater av Bach, Bozar, Rue Ravenstein 23 www.bozar.be, 02 507 82 00

BOZAR NIGHT, 10/11, kl 17-20, med Ellen Allien, Paula Temple, Wolf Muller, DC Salas, 4 utställningar, Bozar, Hall Horta, Rue Ravenstein 23, www.bozar.be, 02 507 82 00

Antwerp Symphony Orchestra, 12/11, under ledning av Philippe Herreweghe med Marita Sølberg, sopran, med Siegfried Idyll av Richard Wagner, Vier letzte Lieder av Richard Strauss och Symfoni nr 4, op. 120 av Robert Schumann, Bozar, Rue Ravenstein 23 www.bozar.be, 02 507 82 00

Orchestre et Chœurs de de La Monnaie, 17/11, under ledning av Hartmut Haenchen, framför Antonin Dvoraks Requiem med bl.a. Anna Larsson, Bozar, Rue Ravenstein 23 www.bozar.be, 02 507 82 00

Gidon Kremer violon, 9/11, recital med "preludes" av J S Bach, transkription för violon ensam av Gidon Kremer, Moisey Weinberg och Luigi Non, Bozar, Rue Ravenstein 23
www.bozar.be, 02 507 82 00

Symphonieorchester des Bayerischen Rundfunks, 23/11, under ledning av Mariss Jansons, med Anton Bruckners Symfoni nr 8, Bozar, Rue Ravenstein 23, www.bozar.be, 02 507 82 00

Quatuor Ébène, 24/11, en stråkvartett som inte väjer för några utmaningar, med Ai limiti della notte per Viola Solo av Salvatore Sciarino, Trois strophes sur le nom de Sacher av Henri Dutilleux, Ainsi la nuit av Henri Dutilleux, Night Bridge - Nocturnal poem for string sextet arrangerad av Quatuor Ébène, och Verklärte Nacht, op. 4 av Arnold Schönberg, Bozar, Rue Ravenstein 23, www.bozar.be, 02 507 82 00

Orchestre National de Belgique, 26/11, kl 15.00, under ledning av George Pehlivanian och Liebrecht Vanbeckevoort, piano, finalist 2007 i Drottning Elisabeth-tävlingen, med Concerto pour piano et orchestre n° 3, op. 30 av Sergueï Rachmaninov, Symfoni nr 4 av Witold Lutoslawski och Concert Românesc av György Ligeti, Bozar, Rue Ravenstein 23
www.bozar.be, 02 507 82 00

Victor Julien-Laferrière, 28/11, violoncell, förstapristagare i årets Drottning Elisabeth-tävlingen och Jonas Vitaud, piano, med Fantasiestycke pour violoncelle et piano, op. 73 av Robert Schumann, Sonate pour violoncelle et piano n° 1, op. 38 av Johannes Brahms, Sonate pour violoncelle et piano av Claude Debussy, Sonate pour violoncelle et piano, op. 65 av Benjamin Britten och Variations on a theme of Rossini, H.290 av Bohuslav Martinu, Bozar, Rue Ravenstein 23, www.bozar.be, 02 507 82 00

Cecilia & Sol, 29/11, Dolce Duello – Arie Barocche per voce e violoncello, Cecilia Bartoli, mezzo, Sol Gabetta, violoncell, och Cap-

PELLA Gabetta under konsertermästare Andrés Gabetta, med musik av Johann Adolf Hasse, Antonio Caldara, Tomaso Giovanni Albinoni, Domenico Gabrielli, Carlo Francesco Pollaro, Georg Friedrich Haendel, Hermann Raupach, Luigi Boccherini och Christoph Willibald Gluck, Bozar, Rue Ravenstein 23
www.bozar.be, 02 507 82 00

Opera

Lucio Silla, till 15/11, av Mozart, Orchestre symphonique et chœurs de la Monnaie under ledning av Antonello Manacorda, La Monnaie, Place de La Monnaie
www.lamonnaie.be, 02 229 12 00

La Favorite, 16/11-28/11, opera av Donizetti, operaorkestern under ledning av Luciano Acocella, Opéra Royal de Wallonie, Place de l'Opéra, Liège
www.operaliege.be/fr, 04 221 47 22

Opera på Bio, The Exterminating Angel av Thomas Adès, 18/11, av Vincenzo Bellini med Sondra Radvanovsky, återgivna från Metropolitan, New York
kinopolis.be/fr/opera-au-cinema

Viva l'Opera, 2017-2018, opera på UGC-biograferna, Don Giovanni, 9/11/vissa föreställningar sänds direkt från de olika operahusen, info om programmen, fr.vivalopera.be

Dans

Linda Blomqvist, The Sound, 4/11, stöds av olika svenska institutioner, Beursschouwburg, rue August Orts, 20 28
www.beursschouwburg.be, 02 550 03 50

Jazz

MONK'estra och Brussels Jazz Orchestra, 15/11, under ledning av John Beasley, till minne av Thelonious Monks 100-års dag, Bozar, Rue Ravenstein 23
www.bozar.be, 02 507 82 00

Ben Beats & Pieces Big Band, 23/11, under ledning av den unge brittiske kompositören Ben Cottrell, Bozar, Studio, Rue Ravenstein 23
www.bozar.be, 02 507 82 00

Teater

Daculae, föreställningar torsdag, fredag, lördag 2/11 – 31/12, efter Bram Stokers roman, Théâtre Royal de Toone, på franska, www.toone.be

Anne Franks dagbok, till 19/11, Théâtre royal des Galeries, Les Galeries Royales Saint-Hubert
www.trg.be, 02 512 04 07

Cirkus

Alexandre Bouglione, till 10/12, Alexandre et Nicolas Bouglione presenterar sin nya föreställning création 2017: Excellence, Bruxelles – Atomium, Rond Point Jean Offenberg, www.bouglione.be

Film

Cinamatek - filmmuseet, Rue Baron Horta 9 och **Flagey**, Place Sainte-Croix, med stumfilmer, klassiska filmer och filmer med filmens stora, nu särskilt Danielle Darrieux, Andrzej Wajda, Steven Spielberg, Roman Polanski, Greta Garbo och filmer inspirerade av Fiodor Dostojevski romaner.

På bio: ett premierat urval:

Wind River*** av Taylor Sheridan, **Yes we Can***** av Bonni Cohen, **Un beau soleil intérieur***** av Claire Denis, **Blade Runner 2049***** av Denis Villeneuve, **Le sens de la fête***** av Eric Toledano och Olivier Nakache, **Detroit***** av Kathryn Bigelow, **Happy End***** av Michael Haneke, **Une famille syrienne***** av Philippe Van Leeuw, **Les Samedis du Ciné** - filmer för barn och vuxna, parallella föreställningar på lördagsförmiddagarna kl 10.00, Cinema Vendome, Chaussée de Wavre 18, www.cinema-vendome.be)

Auktioner

Mont de Pieté, Rue Saint-Ghislain 19, pantbanken håller specialauktioner på icke inlösta smycken och andra konstföremål, 9/12, visning 7/12, 8/12 och förmiddag 9/12
www.montdepiete.be, 02 512 81 83

Salle de Ventes BA, Rue Ernest Allard 7-9
www.ba-auctions.com, 02 511 53 24

Galerie Moderne, 14/11-15/11, antikviteter, visning 10/11-13/11, Rue du Parnasse 3
www.galeriemoderne.be, 02 511 54 15

Hôtel de ventes Horta, 13/11-14/11, antikviteter, visning 8/11-10/11, Rue de Roodebeek 70/74
www.horta.be, 02 741 60 60

Hôtel de ventes Vanderkindere, 14/11-15/11, visning 10/11-12/11, Chaussée d'Alsemberg 685-686
www.vanderkindere.com, 02 344 54 46)

Planera framåt

Un tailleur pour dames, 18/1-17/2/18, fars efter Georges Feydeau, Théâtre Royal du Parc, Rue de la Loi 3
www.theatreduparc.be, 02 505 30 30

Svenska kyrkan i Bryssel

December 2017–februari 2018

December

Söndagen den 3

11.00 Högmässa. Svenska kyrkan fyller 10 år. Svenska kören medverkar. Glöggmingel efteråt.

14.00 Adventsgudstjänst för barn och familj

Söndagen den 10

11.00 Söndagsgudstjänst
Ulf Radziejewski, diakon

16.00 och **19.00** Julkonserter
Protestantse Kerk, Nieuwe Graanmarkt 8
Svenska kören, barnkören, Luciakören
samt solister och musiker medverkar.

Onsdagen den 13

19.30 Luciagudstjänst i Dominikanska kyrkan, Etterbeek. Luciakören medverkar. Glögg i Svenska kyrkan efteråt.

Söndagen den 17

11.00 Familjegudstjänst
Andrew Holm, präst.

Söndagen den 24

13.00 Julgröt, dans kring granen
15.00 Samling vid krubban
Julkören medverkar.

Måndagen den 25

11.00 Juldagsmässa. Julkören medverkar. Andrew Holm, präst

Januari

Söndagen den 7

11.00 Högmässa
Andrew Holm, präst

Söndagen den 14

11.00 Högmässa.
Andrew Holm, präst
15.00 Julgransplundring.

Söndagen den 21

11.00 Söndagsgudstjänst
Ulf Radziejewski, diakon

Söndagen den 28

11.00 Högmässa. Andrew Holm, präst.
Svenska kören medverkar.

Februari

Söndagen den 4

11.00 Familjemässa. Andrew Holm, präst. Barnkören medverkar.

Söndagen den 11

18.00 Musikgudstjänst

Onsdagen den 14

19.00 Askonsdagsmässa.
Andrew Holm, präst

Söndagen den 18

11.00 Söndagsgudstjänst
Ulf Radziejewski, diakon

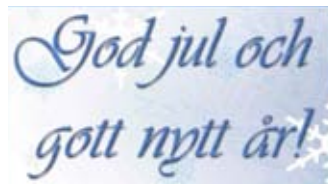
Söndagen den 25

11.00 Högmässa.
Andrew Holm, präst

Med reservation för ändringar.

För aktuell information:

www.svenskakyrkan.se/bryssel
Följ oss gärna på sociala medier.
Facebook och Instagram:
SvenskakyrkaniBryssel

Svenska kyrkan
BRYSSEL

Välkommen till

Julgransplundring

14 januari kl. 15-17

Dansa ut julen i kyrkan

Traditionell lek och dans.

Tomten delar ut godispåsar

Alla små tomtenissar får godispåse som tack för hjälpen med att städa ut julen.

Kaféet är öppet

Försäljning av saft, bullar, kaffe, te med mera.

Svenska kyrkan

Avenue des Gaulois 35, 1040 Etterbeek

Så här anmäler du dig:

Skicka ett mail till: svenskaklubbenbelgien@gmail.com senast 9 januari
Skriv "Julgransplundring" i ämnesraden och ange helst även antal barn.
Senaste anmälningdag är 10 januari 2016.

Svenska kyrkan
BRYSSEL

www.svenskakyrkan.se/bryssel • www.svenskaklubben.be